

ПРОФЕСОР МИХАЙЛО АРХИПОВИЧ БОБРО

*Біобібліографічний покажчик наукових праць
за 1962–2019 рр.*

УДК 633(092)+016:633
Б 72

Б 72 Професор Михайло Архипович Бобро : до 85-річчя від дня народження : біобібліогр. покажч. наук. пр. за 1962–2019 рр. / упорядник І. П. Жидких. – Харків : Тім Пабліш Груп, 2021. – 99 с. : іл., фото. – (Серія «Педагоги-вчені ХНАУ ім. В. В. Докучаєва»).

Науково-довідкове видання присвячено професору Михайлу Архиповичу Бобро – члену-кореспонденту НААН України, Почесному завідувачу кафедри рослинництва Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва, відомому вченому рослиннику-екологу, визнаному педагогу вищої аграрної освіти, одному з фундаторів напряму органічного поєднання глибоких наукових досягнень з навчальним процесом, а науки з виробництвом. Його наукові роботи з питань теорії і застосування фізіологічно активних речовин у буряківництві мають широке визнання в Україні і за кордоном.

Персональний бібліографічний покажчик містить відомості про життя, науково-педагогічну та науково-організаційну діяльність професора М. А. Бобро, а також висвітлює науковий доробок ученого за період із 1962 р. до 2019 р. Описи джерел розташовано за роками видань у зворотньо-хронологічному порядку (у межах одного року – за алфавітом назв публікацій). «Фотолітопис» містить низку фотографій з власного архіву науковця.

Книга стане в нагоді науково-педагогічним працівникам, фахівцям у галузі аграрної науки, студентам, аспірантам, докторантам, бібліотечним працівникам, а також усім, кого цікавить постать професора М. А. Бобро.

УДК 633(092)+016:633
Б 72

© Харківський національний аграрний
університет ім. В. В. Докучаєва, 2021
© Фундаментальна бібліотека, 2021

УЧЕНИЙ, ДОСЛІДНИК, ПЕДАГОГ

Михайло Архипович Бобро

Доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, президент МАН Харківщини (1989–2004), член науково-координаційної ради при Харківській обласній державній адміністрації, член методичної комісії НААН з проблем рослинництва, член ДАК Міністерства освіти України, член спецрад для захисту дисертацій (Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН, Інститут цукрових буряків), член Центру наукового забезпечення, голова експертної комісії ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, Почесний завідувач кафедри рослинництва ХНАУ ім. В. В. Докучаєва

ПЕРЕДМОВА

Його життя – це єдність науки і практики, навчання і виховання, широта інтересів, конкретизація мети і завдань. І всюди – горіння, пристрасть, бажання зробити якомога більше для науки, виробництва, держави.

Науковий інтерес професора М.А. Бобра не обмежується вивченням однієї культури. Він здійснює широкий пошук шляхів підвищення ефективності вирощування зернових, бобових та інших культур. Значну частину його розробок включено до навчальних посібників для аграрних ЗВО, спеціальних довідників, а також до «Технологічного регламенту виробництва, зберігання та переробки цукрових буряків», який широко використовується у буряківництві країн близького зарубіжжя. Його наукові праці з питань теорії і застосування регуляторів росту в буряківництві мають світове визнання.

Свій розум, творчу енергію, науковий та практичний досвід Михайло Архипович спрямував на вирішення найважливіших завдань, які постали перед аграрною наукою і практикою виробництва. Ученому притаманні широта наукових знань, вагомий практичний досвід, висока працелюбність, принциповість, доброзичливість, чуйне ставлення до людей.

Професор М.А. Бобро був, є і буде достойним прикладом самовідданого служіння вищій освіті та науці України, рідній Харківщині для нинішнього та прийдешнього поколінь як учених-аграріїв, так і фахівців аграрного виробництва.

**ОСНОВНІ ЕТАПИ ЖИТТЯ, НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ТА
ГРОМАДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСОРА М. А. БОБРО**

23 квітня 1936 р.	Народився у с. Мельникове Валківського району Харківської області
1943–1951 рр.	Навчання в Мельниківській середній школі
1951–1955 рр.	Навчання в Липкуватівському сільськогосподарському технікумі
1954–1955 рр.	Агроном-практикант радгоспу «Комінтерн» Нововодолазького району Харківської області
1955–1960 рр.	Навчання у Харківському сільськогосподарському інституті ім. В. В. Докучаєва
1959–1960 рр.	Агроном-практикант Первухінського цукрокомбінату (Карлівський відділок)
1960–1961 рр.	Агроном Олександрівського бурякорадгоспу (Ватутінський відділок)
1962–1965 рр.	Науковий співробітник ХСПІ ім. В. В. Докучаєва за договором із цукробурякотрестом Харківського раднаргоспу
Із 1966 р.	Науково-педагогічна робота в Харківському сільськогосподарському інституті ім. В. В. Докучаєва: <ul style="list-style-type: none"> - асистент (1966–1968); - доцент (1969–1973); - докторант (1973–1975); - професор кафедри рослинництва (1976–1980)
Із 1980 р.	Завідувач кафедри рослинництва Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва <ul style="list-style-type: none"> - канд. с.-г. наук (1967); - доктор с.-г. наук (1975); - член експертної ради ВАК СРСР (1985–1990, Москва); - член експертної ради ВАК України (2000–2003, Київ); - член-кореспондент УААН (із 1993 р.)
Із 2017 р.	Почесний завідувач кафедри рослинництва Харківського НАУ ім. В. В. Докучаєва

ПРОФЕСОР МИХАЙЛО АРХИПОВИЧ БОБРО

Відомий в Україні та за її межами вчений-рослиник, доктор сільськогосподарських наук (1975), професор (1978), член-кореспондент НААН України (1993). Висококваліфікований педагог вищої школи успішно продовжує традиції Харківської школи рослинників-екологів, примножує здобутки наукового напрямку органічного поєднання глибоких наукових досліджень із навчальним процесом, а науки – з виробництвом.

Професор М. А. Бобро має високий професійний рівень ведення та організації навчально-виховної, методичної та наукової роботи. За його безпосередньої участі розроблено ряд Типових програм із рослинництва для аграрних вишів III–IV рівнів акредитації, Типової програми кандидатського іспиту зі спеціальності 06.01.09 – «Рослинництво» з грифом Міносвіти України, оригінальний навчальний посібник «Рослинництво» (Київ, 2001). Він співавтор програмно-педагогічного засобу «Агротехнологія» з грифом Міністерства освіти і науки (Київ, 2006).

Учений є автором 195 наукових праць, має три авторських свідоцтва. Низку наукових розробок включено до підручників, галузевих рекомендацій виробництву, а також Державного Технологічного регламенту вирощування і переробки цукрових буряків. Наукові розробки з питань теорії і застосування фізіологічно активних речовин у буряківництві мають широке визнання в Україні і за кордоном.

Протягом трьох десятиліть М. А. Бобро проводить велику і відповідальну роботу з підготовки та атестації наукових кадрів вищої кваліфікації. За його безпосередньої участі атестовано більше 100 кандидатів і докторів наук.

Науковець активно працює у складі Спецрад із захисту дисертацій в Інституті цукрових буряків та Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва УААН. Протягом 10 років він був у складі експертних рад ВАК СРСР, ВАК України та Державної акредитаційної комісії (ДАК) Міносвіти України. Також М. А. Бобро – постійний учасник виставок ВДНГ СРСР, України та низки міжнародних виставок в Угорщині, Чеській і Словацькій республіках. У якості експерта Державної екзаменаційної комісії Міносвіти України вченим атестовано і ліцензовано ряд агрономічних факультетів ЗВО України.

Сотні вихованців професора М. А. Бобро працюють у багатьох країнах Європи, Африки, Азії та Латинської Америки. Ним підготовлено п'ять докторів наук і 17 кандидатів наук, із яких дев'ять докторів філософії для зарубіжних країн (Нігерія, Того, Конго, Бенін, Камбоджа, Мадагаскар, Сирія, Палестина).

Очолювана вченим кафедра одного з найбільш відомих національних агроуніверситетів світу є визнаним науковим центром розв'язання теоретичних і прикладних проблем рослинництва. За його безпосередньої участі розроблено ряд технологій вирощування зернових і технічних культур.

У творчій співдружності з науковцями УААН розроблено адаптивну технологію вирощування ярої пшениці і здійснено збільшення обсягів її виробництва з 50 до 526 тис. га (2005), а також Технологія вирощування високоякісного зерна ярої пшениці в Лісостепу України (Київ, 2006).

Професор М. А. Бобро – член обласної науково-координаційної ради при Харківській обласній державній адміністрації, член Методологічної комісії УААН. На основі комплексних досліджень ученого у творчій співдружності з академічними і галузевими інститутами – ІФР імені К. А. Тімірязєва АН СРСР, ІФР АН УРСР і Всесоюзним НДІ цукрових буряків – розроблено високоефективну технологію підвищення цукристості і збільшення виходу цукру шляхом передзбиральної обробки плантацій регуляторами росту.

У 1987 р. колективну працю «Разработка теории и внедрение регуляторов роста при возделывании озимой пшеницы, сахарной свеклы и других культур по интенсивной технологи» представлено на здобуття Державної премії в галузі науки і техніки України.

Багато років поспіль М. А. Бобро сприяє залученню творчої молоді до наукового пошуку. Понад 15 років він був у складі Президії Харківської Малої академії наук школярів. До 2017 р. був головним редактором наукового збірника «Вісник ХНАУ» із серії «Рослинництво, селекція і насінництво, плодовоовочівництво».

На замовлення Міністерства сільського господарства і Міністерства харчової промисловості СРСР кафедра рослинництва Харківського СГІ ім. В. В. Докучаєва (М. А. Бобро, С. І. Корнієнко, С. М. Полежака, О. В. Рогуля) у творчій співдружності зі Всесоюзним Інститутом цукрових буряків (В. С. Доля, В. О. Борисюк, І. І. Корнієнко) та його Північно-Кавказькою філією (В. Логвинов, М. Волевальчук, О. П. Доценко) успішно виконали важливе державне завдання по застосуванню регулятора росту рослин ГМК-натрію, – в умовах Краснодарського краю – досягнуто значне підвищення вмісту і виходу цукру в середньому на 0,56% (Гулькевичський завод, смт Гірей-2, директор В. Степаненко).

Ураховуючи високу ефективність ГМК-натрію в буряківництві, названу технологію включено до Державного плану економічного і соціального розвитку УРСР на XII і XIII п'ятирічки, що обумовило можливість додатково одержувати сотні тисяч тон цукру з економічним ефектом на площі понад 270 тис. га (1983–1989) фабричних буряків в УРСР на рівні 13 млн 758 тис. карб.

Висока ефективність ГМК-натрію згодом була підтверджена дослідницьким центром компанії Nippon Beet Sugar Mfg. Co Ltd. – Обіхоро, Японія (Р. III Технічні культури, Москва, 1989 р., № 6, С. 5).

Протягом 2001–2006 рр. на замовлення Міністерства аграрної політики розроблено і впроваджено «Систему заходів для стабілізації виробництва високоякісного зерна в Україні» (Тендерна ДБТ, науковий керівник М. А. Бобро), що сприяло нарощуванню виробництва зерна впродовж 2005–2007 рр. у Харківській області.

Михайло Архипович успішно поєднує наукову роботу з багатогранною педагогічною діяльністю. Він читає лекції з курсів «Рослинництво», «Методика дослідної справи», «Програмування врожайв», «Вступ до спеціальності», проводить практичні заняття, керує виробничою практикою студентів. Лекції професора насичені даними про новітні наукові розробки вчених-аграрників і досягнення передового досвіду господарств. Крім того, він практикує читати їх прямо в полі, переконуючи слухачів не тільки логікою викладання, а й демонстрацією живих об'єктів, бере участь у зйомках навчальних фільмів.

Багатогранність інтересів М. А. Бобра проявляється в кропіткій систематичній роботі з науковою і художньою літературою. Ним проштудійовано більшість книг І. Франка, Т. Шевченка, М. Старицького, М. Гоголя, М. Коцюбинського, В. Стефаника, Л. Українки, О. Довженка, О. Гончара, М. Стельмаха, Ч. Айтматова, Е. Хемінгуей, В. Маяковського, Василя Минка, Івана Лисенка, Петра Панча, Василя Сухомлинського та ін.

В особистій бібліотеці М. А. Бобра понад 2,5 тис. книг спеціальної та художньої літератури; також сформовано бібліотеку наукової школи рослинників-екологів. Учений був знайомий з письменниками О. Гончаром, Є. Євтушенком, В. Коротичем, Р. Третьяковим, С. Шумицьким, історичним письменником П. Губським, народним художником М. Сядристим, видатними скульпторами Людмилою і Феліксом Беклієвськими.

М.А. Бобро – автор оригінальної збірки «Освідчення» (віршовані рядки упродовж років випробування, яке називають життям).

У викладацькій роботі Михайло Архипович – дослідник, учитель, вихователь і літератор, у науці – мрійник, скрупульозний дослідник і практик, у громадській роботі – пропагандист, організатор, учений і поет.

Серед вихованців М. А. Бобро відомі вчені академіки НААН М. А. Литвиненко, В. В. Кириченко, член-кореспондент НАУ О. І. Рибалко, член-кореспондент НААН С. І. Корнієнко; державні діячі В. А. Слаута, В. П. Філенко, І. М. Рішняк; Герої України І. М. Гулий, А. Г. Криворучко; заслужені спеціалісти сільського господарства Г. Є. Губський, А. М. Серета, С. В. Гаврик, А. С. Васенін, А. Є. Хвесик, А. М. Лісний та інші керівники різних рівнів АПК України.

За творчу діяльність на ниві науково-дослідної роботи, упровадження наукових розробок в аграрне виробництво та успіхи в підготовці високопрофесійних кадрів М. А. Бобра нагороджено орденом «Знак Пошани» (1983); медалями «За трудову відзнаку», «За трудову доблесть», «Ветеран праці»; почесними грамотами Міністерства сільського господарства і Міністерства вищої освіти СРСР, ВАСГНІЛ, УААН, Мінагрополітики України; почесними відзнаками «За заслуги в галузі вищої освіти СРСР», «Відмінник освіти України» (2001); медалями і дипломами ВДНГ СРСР і України. Учений – дипломант 5-го конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» у номінації «Викладач професійно орієнтованих дисциплін» (2003), має найвищі нагороди УААН – Почесну відзнаку НААН України (2006, 2017).

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОФЕСОРА М. А. БОБРО

ДИТИНСТВО

Народився Михайло Архипович Бобро 23 квітня 1936 р. у с. Мельникове Валківського району Харківської області у родині бригадира тракторної бригади Валківської машинно-тракторної станції (МТС).

Дідусь і бабуся по батьківській лінії мали восьмеро дітей (чотири сина і чотири доньки). Купріян Іванович був першим полеводом-рільником колгоспу «Прогрес» хутору Дорожки. Сини Володимир і Никифор були вчителями.

У дідуся і бабусі по материнській лінії було четверо дітей (два сина і дві доньки). Родина мала чотири десятини землі і дві десятини лісу в с. Вишневе. Померли під час голодомору 1933 р.

На родинних світлинах чотири-п'ятирічний Михайло Бобро з дідусем Купріяном Івановичем і бабусею Палажкою Мартинівною. Поруч – батьки мами та її рідний брат Олексій Трохимович Даниленко (учасник Фінської війни і Другої світової війни, а також боїв біля Халхин-Гола. Загинув у 1941 р.).

Тут же світлина, на якій батько з побратимами на війні з фінами (1939). У центрі – Петро Сергійович Вільхівський, праворуч – Архип Купріянович Бобро.

«Якщо ж судити за прізвищем – Бобро, то корені його запорозькі, козацькі. Вони, ці корені, і його вивели в люди, хоча, як кажуть, не легко було майбутньому вченому-педагогу, бо не з першого разу вступив до Липкуватівського технікуму, і можливо, саме цей факт біографії додав упертості домагатися свого», – писав Заслужений журналіст України Леонід Логвиненко в обласній газеті «Слобідський край».

ШКІЛЬНІ РОКИ

Галина Губська
(1922–1949)

Першою вчителькою Михайла Бобра була Галина Іванівна Губська з хутору Байрак, що на Валківщині. Протягом 1943–1944 рр. в одній з кімнат хати Борщевських одночасно навчалися перший і четвертий класи.

Згадуючи Мельниківську школу від першого до восьмого класу, не можна оминати увагою сумлінну вчительку-виховательку Галину Степанівну Онищенко, яка в шкільному табелі Михайла за четвертий клас написала пророчі слова: «*Має нахил до читання!*». Саме цей нахил у майбутньому сприяв становленню агронома, ученого і, взагалі, особистості.

Серед учителів Мельниківської школи, які викладали у Михайла Бобра у старших класах, необхідно згадати історика Василя Григоровича Білецького, учителів російської мови та літератури Поліну Трохимівну Кудіну і Семена Сергійовича Сметаніна, а також Пріську Дмитрівну Кадигроб, яка читала математику. Серед перелічених учителів найбільше виділялася П.Д. Кадигроб, яка окреслювалася не своєю освіченістю, не новими методами педагогіки, а тим, що ставила оцінки з дробами: 3,2; 4,5; 2,1 і т.д. Тобто, уже тоді вона використовувала 50-ти бальну систему оцінювання знань.

Педагогічний колектив школи: сидять зліва направо – Є.С. Мельник, Г.С. Онищенко, С.С. Сметанін, І.К. Пасічник, П.Т. Кудріна, В.Г. Білецький, О.К. Пасічник, П.Д. Кадигроб;
Другий ряд (стоять): Л.М. Бобро, В.К. Вільхівська, Г.І. Байрачна, Т.Я. Богуцька, О.В. Котелевець, І.Ф. Погасій, Г.М. Полтавська, Л.М. Губська, М.Г. Білецька, Л.М. Гузенко.

Випускники школи – дзеркало педагогічного колективу. Серед них необхідно згадати сузір'я видатних випускників Мельниківської школи повоєнних років:

- Ковалю Миколу Гурійовича – гірничого інженера і партійного керівника, із 1985 р. очолював енергетику СРСР;
- Ляшенка Олексія Яковича – полковника, випускника академії хімзахисту, учасника ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи;

- Вільхівського Миколу Тимофійовича – полковника, заступника начальника космодрому Плесецьк (Архангельська обл., Російська Федерація);
- Губського Павла Васильовича – історичного письменника, члена спілки літераторів Слобожанщини, автора ряду книг, зокрема «Голодні війни», «Книга пам'яті»;
- Вільхівського Семена Михайловича – полковника, Героя Радянського Союзу;
- Розумного Івана Андрійовича – доктора економічних наук, керівника Укрземпроекту і кадастру України;
- Губського Григорія Єлисейовича – заслуженого агронома України, кавалера трьох орденів «За заслуги» III, II, і I ступенів;
- Сметаніна Олександра Семеновича – відомого філософа, завідувача кафедри філософії ХНАУ ім. В.В. Докучаєва;
- Бобра Михайла Архиповича – доктора с.-г. наук, професора, члена-кореспондента НААН України, який понад 40 років очолював кафедру рослинництва ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, почесного завідувача кафедри.

СТАНОВЛЕННЯ АГРОНОМА

«Перший трудовий день у колгоспі закарбувався в пам'яті на все життя, – згадує М. А. Бобро, – при садінні картоплі вручну під лопату, необхідно було вносити перегній одночасно з бульбами. Було зручніше вкидати перегній обома руками, тобто пригоршнями». Одна з колгоспниць звернувши увагу на старанну роботу хлопчини, мовила: «Свій агроном росте!». Чи уявляв тоді учень третього класу, що стане агрономом. Адже треба закінчити технікум (молодший агроном, 1955 р.), сільськогосподарський інститут (учений агроном, 1960 р.). І разом з тим, пройти виробничий вишкіл у радгоспі ім. Комінтерну Нововодолазького району (у відділенні «Литовки» після закінчення Липкуватівського технікуму (1951–1955); і в Первухінському цукробурякокомбінаті (Карлівський відділок на Богодухівщині по закінченні ХСПІ ім. В. В. Докучаєва, 1959–1960).

Привертає увагу бригада овочівників колгоспу села Мельникове. У центрі світлини бабуся Палажка Мартинівна (1930-ті рр.).

До 1930 р. родина К. І. Бобра, у період так званого НЕПу, мала кінну молотарку і лише одну чи півтори десятини землі.

Треба зазначити, що після Першої світової війни дідусь Михайла Бобра Купріян Іванович досить добре знав німецьку мову, адже працював з військовополоненими німцями.

Батьківська хата 1947–1960 рр.

Із вересня 1941 р. і до жовтня 1943 р. родина жила на хуторі Дорожки Мельниківської сільради. Після звільнення с. Мельникове на початку жовтня 1943 р. Михайло Бобро пішов до школи.

На все життя залишилися незабутні спогади про шкільні роки. Глибоку душевність і відвертість випромінюють учителі і учні легендарного 5-го класу Мельниківської школи 1949 р.

*Перший ряд (сидять): Іван Розумний, Михайло Ляшенко, Андрій Розумний, Борис Сушко;
Другий ряд (зліва направо): учителі Олена Касян, Олена Костянтинівна (укр. мова),
Наталя Зюбан, Поліна Кудіна, Марія Захарівна (географія); учні Надя Коваль, Наталя
Губська, Ганна Середа (згодом стали вчителями);*

*Третій ряд (зліва направо): Ганна Мельник, п'ятий Кость Дмитрович Бондаренко
(фізрук), шостий учень Микола Коваль (майбутній керівник енергетики СРСР; після
закінчення Харківського гірничого інституту понад 20 років працював на Донбасі, перший
секретар райкому партії, перший секретар Горлівського горкому партії, згодом секретар
обкому з вугільної промисловості, у 1985 р. переведений до Москви).*

Важливу роль в культурному житті с. Мельникове відігравав місцевий клуб завідувачем якого був Михайло Самійлович Губський.

При клубі діяв драмгурток (керівник-класовод Віра Павлівна Пасічник), де готували вистави, зокрема «Наталку-Полтавку», проводили концерти з українських і російських пісень.

В одному з таких концертів брали участь дівчата п'ятого–сьомого класів Світлана Губська і Раїса Минко. Протягом багатьох років, згадує Михайло Бобро дні свого дитинства, насамперед, як перший несміливий крок до омріяної дівчини, співучої Світлани.

Зі сцени колгоспного клубу лунає її дзвінкий голос:

*Я помню ранило березу
Осколком бомбы на заре,
Студеный сок бежал как слезы
По изувеченной коре...*

Після виступу Світлани співала семикласниця Раїса Минко з довгою темною косою:

*Стеной стоит пшеница золотая,
И ей конца и края не видать.
Всю ночь поют в пшенице перепелки
О том, что будет урожайным год,
Еще о том, что за рекой в поселке
Моя любовь, моя судьба живет.*

Ураховуючи те, що в думках Михайла Бобро тільки Світланка, – він, слухаючи Раїсу, подумки звертався до змісту пісні із запереченням: «що вона верзе?», у якому «поселке», за якою річкою моя любов живе? Вона, моя Світланка, поруч у клубі, а не десь далеко за річкою.

Виступи Світлани і Раїси діти війни сприймали як виступи народних артистів на самих відповідальних концертах.

На другій світлині рідний 8-й клас 1951 р.

Перший ряд (лежать): Іван Кадигроб, Михайло Бобро;

Другий ряд (зліва направо): Олексій Ляшенко (майбутній полковник Міноборони Союзу, один із ліквідаторів Чорнобильської катастрофи), Зоя Дорожко, Люся Житняк (дружина О. Ляшенка, учитель німецької мови), Семен Сергійович Сметанін (учитель російської мови і літератури), учні Шура Боровик, Микола Євтушенко;

Третій ряд (сидять): дві Лідії Губські та Олександра Вовк;

Четвертий ряд (зліва направо): Олексій Архипович Вільхівський (майор, учитель фізкультури, креслення і фізики), учні Марія Дзюба, Поліна Полтавська, Юля Розумна, Галя Губська, Надія Губська, Марія Лизенко, Віра Рапота, Іван Губський, Настя Губська, Микола Гадяцький (майбутній штурман-авіатор);

П'ятий ряд: Микола Нестеренко, Василь Боровик.

У 2001 р. Мельниківська школа відзначила 100-літній ювілей на який завітали її численні вихованці з різних країв, ближнього і далекого зарубіжжя. Із Москви приїхав полковник-ракетник Микола Тимофійович Ольховський, який був заступником начальника космодрому «Плісецьк». За його допомогою було видано знамениту Валківську енциклопедію Івана Максимовича Лисенка, визнаного українського письменника-енциклопедиста, земляка із с. Черемушна на Валківщині.

У воєнні і повоєнні роки дітей виховували на прикладі молодогвардійців Олега Кошового, Сергія Тюленіна, Люби Шевцової, Улі Громової, Івана Земнухова, Героїв Радянського Союзу, відважної Зої Космодем'янської, Лялі Убийвовк з Полтави.

Родинне фото. Вільхівщина, 1947 р.

Юність супроводжували переважно пісні воєнних років, такі як «Землянка»:

*Б'ється в тесной печурке огонь
На поленьях смола как слеза
И поет мне в землянке гармонь
Про улыбку твою и глаза...*

У 1947 р. батьки переїхали на Вільхівщину. Купили хату за 5 тис. крб на території Мельниківської сільської ради. Одним із захоплень Михайла та його друзів став детекторний приймач, зібраний місцевим майстром Кирилом Вільхівським на замовлення мами Віри Трохимівни.

Приймач із навушниками розширив уявлення школярів про можливості радіо. Вони із захопленням слухали репортажі про футбол тощо.

Танок Миколи Тугая «Циганочка з виходом», акомпанує Михайло Бобро, 1949 р.

ЛИПКУВАТІВСЬКИЙ ТЕХНІКУМ

Визначальним етапом агрономічної підготовки М. А. Бобро було навчання в одному з найбільш відомих технікумів Міністерства радгоспів СРСР (1951–1955 рр.) – Липкуватівському сільськогосподарському технікумі.

Учні Липкуватівського сільськогосподарського технікуму, група «А», 1952 р.

*В. Мирошниченко і М. Бобро
I курс технікуму, 1951 р.*

Навчання разом із колишніми воїнами, старшими за 14–15-ти річних юнаків на десяток років, стало своєрідним дороговказом у формуванні особистості, прикладом у житті.

Для Михайла Бобра такими були товариші-наставники: Дмитро Петрович Черничко, Микола Юхимович Гаврилов, Іван Терентійович Єресько, Григорій Іванович Дубина.

*Волейболісти технікуму, група «А»:
М. Гаврилов, Д. Черничко, М. Бобро,
П. Головня, В. Процак, І. Єресько*

Одним із найбільш дієвих методів навчання у технікумі була щоденна самопідготовка з 17 до 19 години де були присутні черговий викладач і старости з групами. У технікумі було два відділення: агрономічне і зоотехнічне. Навчання успішно поєднували з громадською роботою та спортивними заняттями.

Старостою групи «А» у першому семестрі був М. Ю. Гаврилов. У другому семестрі й до кінця навчання – М. А. Бобро, який з 1952 р. був членом комітету комсомолу

і відповідав за побутову роботу в гуртожитку. Саме тоді він одержав першу нагороду у житті – похвальний лист, а також юнацький розряд на лижних змаганнях (10 км за 50 хв 40 с.).

Серед викладачів технікуму чільне місце займали вчителі-наставники: Феодосія Василівна Степанковська (математика) і Іван Прокопович Мельничук (українська мова і література, класовод групи «А»). Ботаніку і селекцію викладав Іван Григорович Щепітков з фізико-математичною і біологічною освітою (понад 10 років був помічником капітана дальнього плавання).

Мої вчителі - наставники
Іван Прокопович і Феодосія Василівна
Липкуватівський СГТ

Фізику вивчали під керівництвом двох високопрофесійних учителів – Зефірова і Варшавського. Хімічну підготовку забезпечував педагог Марк Мартинович Титаренко. Російську мову і літературу викладала Тетяна Василівна Байбакова, а сільськогосподарську меліорацію і німецьку мову – чарівна вчителька Маргарита

Іванівна Чебикіна. Основи механізації виробництва викладав інженер-механік і спортсмен-гирьовик Андрій Йосипович Ільченко.

Із тваринництвом і зоотехнією пов'язана педагогічна робота Петра Андрійовича Карповича і Петра Нестеровича Чебикіна (бджільництво). Молочну справу читав Василь Михайлович Стародубцев, який згодом став кандидатом і доктором наук, підготувавши понад 75 кандидатів і докторів наук у Тимірязевці. Землеробство і плодоовочівництво викладали подружжя Марія Григорівна і Тимофій Лукич Шостак. Економіці і організації виробництва навчав Борис Іванович Хорошавін, високопрофесійний агроном-організатор радгоспної системи.

На вершині педагогічно-виховної піраміди Липкуватівського сільськогосподарського технікуму були видатні керівники: директор Микола Васильович Песков (учасник Другої світової війни, майор) і завуч Дмитро Іванович Дмуховський, який згодом очолював департамент підготовки сільськогосподарських кадрів Міністерства сільського господарства України.

Згадуючи технікум і вплив старших учнів, колишніх фронтовиків, доречно привести фрагмент листа Дмитра Петровича Чернички до М. А. Бобро у 1978 р. (на той час він керував Кіровоградським цукропромом).

«Дорогой мой друг юности и спутник славных лет студенческой жизни! Поздравляю тебя с Новым 1978 г. и посылаю лучшие пожелания в твоей жизни, успехов в труде и творчестве, отличного здоровья, радости и счастья в жизни. Давно я не видел тебя и поэтому прочитав твое письмо даже захотелось в дорогу. Мне всегда было приятно и легко с тобою делить свои мысли настроения и даже отдельные поступки. Я был тогда старше возрастом и хорошо видел становление вас молодых парней с 14 лет и по сей день. Я рад твоим успехам и тем, что ты в свои 39 лет добился поставленной перед собою задачи.»

Профессор М. А. Бобро! Я с гордостью могу сказать. Этот ученый рос и дышал со мною одним воздухом, он был и остается моим сверстником по учебе. Не посчитай меня за форсея. Ты помнишь хорошо наш Мир и его мировоззрение в ЛСХТ. А теперь потрудись сопоставить те времена и сегодня. Так держать! Дорогой Михаил Архипович. Соответственно ставлю задачу себе дожить до тех дней, когда услышу твое имя в числе Академиков или Член-корреспондентов Академии Наук... Жму тебе руку, обнимаю крепко по-мужски, по-студенчески...

До свидания, с искренним уважением Черничко Д. П.».

Згадуючи незабутнього Дмитра Петровича Черничка, доречно навести короткий фрагмент його листа 1994 р., через 16 років після попереднього листа 1978 р.

«Дорогой Михаил Архипович, здравствуй!

Давно не испытывал настоящего чувства радости и таких приятных минут как несколько дней тому по возвращению из санатория, когда читал твое письмо от 27.XII.1993 г. ...

Очень рад за твои успехи и обретении уважаемого статуса чл.-корреспондента НААН и более того горжусь тем, что был сопричастным в свое время, начиная с 1951 года, к твоему становлению от первой студенческой аудитории до столь высокого и заслуженного упорным трудом звания. Полагаю, (да так оно и есть), что из всех наших бывших «студяг», пожалуй, никому не довелось стать на это почтенное место в храме науки. Желая тебе дальнейших творческих успехов в деле служения самой почетной миссии Агрария. С искр. уважением Дмитрий. 6.02.1994 г. г. Кировоград».

Одна з незабутніх світлин 1957 р. – родинне фото.

Верхній ряд (зліва направо): Василь Гаркавець, Михайло Бобро (студент 3 курсу ХСГІ ім. В. В. Докучаєва); Марія Купріянівна (наймолодша сестра батька Архипа Купріяновича), медсестра Валківської лікарні Машиа.

Нижній ряд (зліва направо): Анатолій Лимар (відомий спортсмен, переможець багатьох змагань з легкої атлетики (Трудові резерви), випускник радіотехнічного факультету ХПУ), бабуся Палажка Мартинівна Бобро з сестрою Анатолія Вірунькою Лимар, Олександр Никифорович Бобро. Усі двоюрідні брати і сестричка.

ВЫПИСКА ИЗ ТАБЕЛЯ УЧЕТА УСПЕВАЕМОСТИ

(без диплома недействительна)

Тов. Бобро Николай Архипович

за время пребывания в Липковатовском сельхозтехникуме Министерства Совхозов СССР
выявил следующие знания по предметам:

1	История СССР	5	П. 8. 1976
2	Русский язык и литература	5	П. 8. 1976
3	Украинский язык и литература	5	П. 8. 1976
4	Немецкий язык	5	П. 8. 1976
5	Математика	5	П. 8. 1976
6	Химия	5	П. 8. 1976
7	Физика с с-х метеорологией	5	П. 8. 1976
8	Ботаника	5	П. 8. 1976
9	Землемерие	5	П. 8. 1976
10	Общее земледелие с почвоведением	5	П. 8. 1976
11	Агроресомелпорация	5	П. 8. 1976
12	Защита растений	5	П. 8. 1976
13	Механизация с-х производства	5	П. 8. 1976
14	Животноводство	5	П. 8. 1976
15	Молочное дело	5	П. 8. 1976
16	Пчеловодство	5	П. 8. 1976
17	Экономика сов. сельского х-ва	5	П. 8. 1976
18	Организация социалистическ. с-х производства	5	П. 8. 1976
19	Плодоводство и овощеводство	5	П. 8. 1976
20	Селекция и семеноводство	5	П. 8. 1976
21	Растениеводство	5	П. 8. 1976
22	Пропаганда передового опыта	5	П. 8. 1976
23	Военно-допризывная подготовка	5	П. 8. 1976
24	Учебная практика	5	П. 8. 1976
25	Производственная практика	5	П. 8. 1976

Сдал Государственный экзамен по предметам:

1	Растениеводство	с оценкой	5	П. 8. 1976
2	Селекция и семеноводство	" "	5	П. 8. 1976
3	Организация сов. с-х производства	" "	5	П. 8. 1976
4	Механизация с-х пр-ва	" "	5	П. 8. 1976

Директор техникума Треска
Зам. директора по учебной части

с. Липковатонка
Новоодолянского района, Харьковской области

БЛ 02257 17-IV-54 г.

Тип. И. Водольга, изд. 250-230

ХАРКІВСЬКИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ

Після закінчення технікуму в 1955 р., у числі 5% випускників М. А. Бобро вступив до Харківського СГІ, у якому разом із успішним навчанням серйозно займався волейболом під керівництвом відомого майстра Олександра Міхалевича, кандидата до Олімпійської збірної СРСР.

Збірна команда з волейболу ХСГІ: Ю.В. Будьонний, М.Р. Нікулін, В. Луценко, В. Швецов, Ю. Сулов, Г. Луценко, В. Нікітін, М.А. Бобро, М.І. Гетьман

М. А. Бобро, М. О. Горетий та інші майбутні виробничники системи Харківського раднаргоспу.

Одночасно з успішним навчанням на спеціальних кафедрах важливу роль в підготовці фахівців мала кафедра фізичної культури (завідувач – ветеран війни К. Т. Черниченко), викладачами і тренерами якої були відомі спортсмени того часу, зокрема майстри спорту Олександр Міхалевич (волейбол), Анатолій Коврижкін і Зіновій Цирик (шахи і шашки).

Протягом багатьох років колишні гуртківці-рослинники М. І. Берест, Ф. О. Бондарь очолювали цукробурякове виробництво Сумської області, Д. П. Черничко – у Кіровоградському тресті, головним агрономом Олександрівського бурякорадгоспу став М. О. Горетий, у якому також працювали випускники технікумів: Липкуватівського Д. П. Черничко, М. А. Бобро, Маловисторопівського О. М. Редько і Рильського технікуму

У залученні до волейболу вирішальну роль відіграли студенти четвертого курсу агрофаку Юрій Будьонний і Володимир Луценко, визнаний майстер серед студентських команд Харкова, з якими згодом Михайло Бобро грав за збірну факультету, а в 1965 р. і за збірну інституту (150-річчя ХСГІ).

На агрономічному факультеті ХСГІ ім. В. В. Докучаєва в 1955–1960 рр. було шість груп – понад 150 студентів. Старостою першої групи спочатку був фронтовик Ф. О. Бондарь, а з 1956 р. і до кінця навчання М. А. Бобро.

Саме з 1956 р. студенти, переважно випускники технікумів, стали активістами гуртка рослинництва (наукові керівники: академік АН УРСР М. М. Кулешов, професор Г. В. Пилипець, декан Г. В. Коренев). Серед них: М. І. Берест, Ф. О. Бондарь,

М. О. Горетий. Усі вони пройшли класичну школу головного агронома Володимира Павловича Левчика і директора Володимира Миколайовича Некрасова, ветерана війни, майора.

Із 1960 р. до 1961 р. на посаді агронома Ватутінського відділку під керівництвом фронтовика і талановитого організатора виробництва Івана Лаврентійовича Вітченка працював М. А. Бобро, який до цього в 1959 р. був агрономом-практикантом у Первухінському цукробурякокомбінаті (головний агроном – Герой Соціалістичної праці, Заслужений агроном України Григорій Карпович Дробницький).

Короткий період роботи в Олександрівському бурякорадгоспі в пам'яті М. А. Бобра залишив незабутні спогади про трудовий колектив, який сприйняв молодого спеціаліста з розумінням, добротою і задушевністю. Він добрим словом згадує як простих робітників, так і бригадирів трьох польових бригад Миколу Антоновича Хоменка (с. Бакшеївка), Галину Сичову і Бориса Треньова (с. Верівка), а також бригадира тракторної бригади Григорія Павловича Солоницького, Миколу Горбунова і його чарівну сестричку Галю, двох двоюрідних братів Анатолія і Віктора Пацакулів, профорга відділку Зою і головного бухгалтера Ганну Василівну; весь дівочий склад гуртка конкретної економіки в місцевій школі, кіномеханіка Костю, дружню родину Четверикових, де квартирував, і багатьох інших трудовиків Ватутінського відділку; славних механізаторів Михайла Бондаря і його дружину, тракториста Віктора Шевченка, місцевий продовольчий магазин з незабутньою Марією Тимофіївною, яка забезпечувала все населення необхідними харчами, навіть чорною ікрою, яку мало хто з робітників замовляв для бутербродів під келих церковного кагору.

У 60-ті рр. головним агрономом Харківського раднаргоспу був видатний агроном-організатор Юхим Ісайович Гіммельфарб, який разом із професором Григорієм Васильовичем Пилипцем створили науково-виробничу групу – держбюджетну тему Харківського тресту з Харківським сільськогосподарським інститутом ім. В. В. Докучаєва.

Агронома Олександрівського бурякорадгоспу М. А. Бобра згідно наказу Харківського бурякотресту було переведено на посаду наукового співробітника названої теми на період 1962–1965 рр.

У січні 1966 р. Михайла Архиповича запрошено на педагогічну роботу – асистентом кафедри рослинництва ХСГІ ім. В. В. Докучаєва.

1967 р. він захистив кандидатську дисертацію, а в 1975 р. – докторську (наукові консультанти: член-кореспондент СРСР Ю. В. Ракітін і професор Г. В. Пилипець).

У 1980 р. професора М. А. Бобра обрано на посаду завідувача кафедри рослинництва. Понад 37 років він очолював кафедру (до 2017 р.). Із 2017 р. – Почесний завідувач кафедри рослинництва.

У березні 1993 р. Українська академія аграрних наук обрала вченого член-кореспондентом зі спеціальності «Технологія вирощування технічних культур» (президент О. О. Созінов).

Упродовж багатьох років професор М. А. Бобро був головою Державних екзаменаційних комісій ряду вишів, зокрема Ворошилоградського СГІ (1978), Української СГА (нині НАУ біоресурсів і природокористування (1975, 1985–1987), Краснодарського агроуніверситету (1988) і Кримського агротехнічного університету (1980, 1990, 2003–2005).

За безпосередньої участі кафедри рослинництва під керівництвом М. А. Бобро в творчій співдружності з інститутами УААН розроблені і впроваджені в сільськогосподарське виробництво високоефективні технології:

- енерго- і ресурсозберігаюча технологія вирощування озимої пшениці (Ю. В. Будьонний, М. А. Бобро, Г. Ф. Ольховський, О. В. Чигрин);

- технологічний регламент вирощування, зберігання і переробки цукрових буряків, згідно з яким працювали більшість цукрових заводів України і країн СНД;

- адаптивна технологія вирощування ярої пшениці з використанням вітчизняного препарату «Гумісол» для обробки насіння і посівів (Ю. А. Полтавський, М. Ф. Соловійов, М. А. Бобро, Ю. В. Будьонний, А. О. Рожков);

- перспективна високоякісна технологія «Смушковий спосіб сівби зернових і бобових культур» на основі звуження міжрядь до 9–10 см, замість 15 см (трубчасті сошники);

- енергозберігаюча технологія вирощування цукрових буряків на базі інтегрального трактора ХТЗ (колійна технологія) (В. Ф. Пащенко, М. А. Бобро, Ю. В. Будьонний, С. І. Корнієнко);

- оптимізація вирощування ярої пшениці в Україні (М. А. Бобро, А. О. Рожков, Ю. А. Полтавський);

- відновлення вирощування ярої пшениці в АР Крим, сумісно з Кримським агротехнологічним інститутом, 2001–2005 рр. (М. А. Бобро, Є. В. Ніколаєв, А. М. Ізотов, О. Д. Грицай);

- хімічна пінцировка насінників цукрових буряків у співдружності з ВНДІС та Інститутом фізіології рослин (підвищення урожайності насіння на 1,3–1,5 ц/га) (Ф. Л. Калінін, В. С. Доля, М. А. Бобро, Г. В. Пилипець);

- визнана в світі технологія підвищення продуктивності цукрових буряків на основі передзбиральної обробки посівів регуляторами росту (1986–1987 рр.) була представлена на здобуття Державної премії в галузі науки і техніки УРСР;

- підвищення урожайності і якості зерна ярої пшениці з використанням позакореневих підживлень карбамідом і сірчаноокислим магнієм (М. А. Бобро, Г. Ф. Ольховський, А. О. Рожков, Л. В. Кошляк);

- адаптивна технологія вирощування сої (М. А. Бобро, Є. М. Огурцов, Ст'єн Бітсінду, Еанг Чоунг);

- технологія вирощування цукрових буряків (М. А. Бобро, С. І. Корнієнко та ін.);

- технологія підвищення цукровості коренеплодів цукрового буряка та зниження втрати цукру шляхом обробки посівів регуляторами росту, 1990 р. (М. А. Бобро, С. І. Корнієнко, С. М. Полежака, Гарібо Ахмед Гарібо).

—•—
ПЕРША ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Заключним етапом навчання у технікумі була виробнича практика, яку М. А. Бобро проходив у радгоспі ім. Комінтерну Нововодолазького району Харківської області, відділок «Литовки» (1954–1955), у семи кілометрах від станції Власівка.

Директором господарства був Віктор Антонович Гречко (рідний брат відомого маршала А. А. Гречко), а головним агрономом Іван Порфірович Самойленко. Відділком «Литовки» керував воїн-фронтвик Микола Трохимович Діденко, як і директор – учасник Другої світової війни. Тракторну бригаду очолював Василь Іванович Онацький, у якій працювали Іван Петрович Шкаляр, Кузьмін, Васильченко (трактористи) і заправщик Максим Завада.

На все життя закарбувалися в пам'яті названі імена дорогих Михайлу Бобру людей, а також гурт чарівних дівчат знаменитої ланки Галини Шульги з Полтавщини. На сівбі ранніх зернових сумлінно працювали дружна бригада амністованих хлопців (1954–1955).

Для 19-ти річного юнака практика стала своєрідним наріжним каменем фундаменту агрономічної підготовки молодшого агронома – випускника технікуму.

—•—
ДРУГА ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

У 1959 р. на четвертому курсі ХСПІ ім. В. В. Докучаєва М. А. Бобро проходив другу виробничу практику в Первухінському цукробурякокомбінаті (Карлівський відділок). На той час агрономічну службу очолювали головний агроном, Герой Соціалістичної праці, Заслужений агроном УРСР Григорій Карпович Дробницький і агроном-насінневод Олександр Борисович Калмиков.

Збірна команда Карлівського відділку Первухінського цукробурякокомбінату (проводи до армії)

Керуючим відділку був Данило Степанович Безрук, агрономом Пантелей Федорович Любчич (воїн-фронтвик, розвідник), а також визнані керівники польових бригад Яків Кирилович Рубайло і Микола Денисович Волков.

Колектив Карлівського відділку надійно забезпечував авторитетність виробничого загартування молодих спеціалістів. Крім названих керівників радгоспу і відділку, необхідно добрим словом згадати імена робітників різних

*Механізатори М. Т. Пітя,
В. Ф. Гець, Ф. В. Тарасенко,
1960-ті рр.*

підрозділів, зокрема токаря вищого розряду, фронтвика Єгора Івановича Ткаченка; механізаторів: Василя Даниловича Гаврика, Михайла Терентійовича Пітю, Василя Пилиповича Геця, Федора Васильовича Тарасенка; воїна-фронтвика Дмитра Микитовича Дмитрієва («Нікітіча»); трактористів Василя Йосиповича Полякова і Григорія Степановича Максимовського; зразкову ланку буряководів Наталі Солов'єнко; овочівника-садовода, пасічника Володимира Павловича Хирного і його дружину Марію Пимонівну з бухгалтерії, разом із Григорієм Васильовичем і завгоспом Василем Павловичем Щиріною, математика за освітою.

Своєрідним оберегом Карлівського відділку було славне подружжя Лідія Андріївна і Микола Андрійович Середа, родина І. П. Карпенка, кухар Раїса Колісник, родина Семена Трохимовича

Колісника і Тимофія Петровича Пономаренка і багатьох інших трудівників знаменитого господарства Харківського раднаргоспу.

Виробнича практика в Первухінському цукробурякокомбінаті стала логічним завершенням підготовки вченого-агронома. Саме у Карлівському відділку М. А. Бобро брав участь у проведенні польових дослідів в умовах виробництва, а одержані результати стали підставою для дипломної роботи під керівництвом професора Григорія

Васильовича Пилипця. Тут працювали 13 Героїв Соціалістичної праці, одним із яких був делегат 25-го з'їзду КПРС Л. З. Шабінський, легендарний дояр, останній з героїв Богодухівщини, пішов із життя у 2019 р.

Формування особистості вченого-педагога стало можливим тільки тому, що навчання в технікумі, перша і друга виробничі практики стали своєрідними ступенями ракетоплана, який вивів селянського сина на досить високу орбіту, завдяки спеціалістам – керівним працівникам і простим робітникам – упродовж років випробування, яке називають життям.

НАСТАВНИКИ, УЧИТЕЛІ

Професор Г.В. Пилипець

Серед визначних учених рослинників-екологів чільне місце займає професор Григорій Васильович Пилипець (1900–1995). Його школу пройшли десятки відомих науковців. Саме в нього, – згадує учень науковця М. А. Бобро, – навчалися детально відпрацьовувати техніку планування і проведення польових дослідів, складання первинних документів і щорічних звітів, постійній роботі з науковою літературою, тісним зв'язком з сільськогосподарським виробництвом.

Достатньо згадати створену професором Г. В. Пилипцем відому галерею науково-навчальних стендів кафедри рослинництва ХСГІ ім. В. В. Докучаєва, присвячених життю і діяльності видатних вітчизняних учених П. В. Будріна,

М. І. Вавілова, А. Є. Зайкевича, М. М. Кулешова, О. Н. Соколовського, В. В. Докучаєва, С. Г. Навашина, М. М. Тулайкова та ін.

По закінченню Київського сільськогосподарського інституту Г. В. Пилипець працював на виробництві, а згодом у Харківському СГІ. Із 1935 р. до 1940 р. – старший науковий співробітник Миронівської дослідної станції, учасник Другої світової війни 1941–1945 рр. По її закінченню працював пліч-о-пліч з академіком М. М. Кулешовим.

Григорій Васильович – автор кількох монографій, навчальних посібників, оригінального довідника із сільського господарства, понад 100 наукових праць. Він отримав три авторські свідоцтва на винаходи і є автором понад 10 наукових розробок, які знайшли широке запровадження у виробництві.

Учений – кавалер орденів Жовтневої революції, Трудового Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ступеня. Його сумлінна праця відзначена багатьма медалями.

Професор Г. В. Пилипець брав участь в організації Дослідного поля Харківського СГІ ім. В. В. Докучаєва, першим завідувачем якого був асистент кафедри, воїн-фронтвик К. П. Пархоменко, а згодом В. М. Богуцька. Із 1968 р. до 1973 р. учений був завідувачем кафедри рослинництва.

Академіку АН УРСР М. М. Кулешову і професору Г. В. Пилипцю відкрито іменні аудиторії кафедри рослинництва, відповідно 1990 і 2017 р., створено герб кафедри і медаль «Почесна відзнака наукової школи рослинників-екологів світового визнання» (автори – професори М. А. Бобро і А. О. Рожков).

Доречно навести віршовані рядки М. А. Бобро, присвячені учителю аграріїв Г. В. Пилипцю до його 70-річчя.

УЧИТЕЛЮ АГРАРІЇВ

На порозі звитяжного віку
Розгорялася ватра буття, –
Земля легендарна навіки
Вам вручила путівку в життя.

Ви з того світанкового краю
Де найкраща пшениця зроста,
Сім'я хліборобська там втоми не знає,
А найбільш у пошані людина проста.

Нелегкі Ви шляхи торували
Пліч-о-пліч з народом Дніпра
Бурі й негоди вас гартували,
Бо буремні летіли літа.

Хліборобському роду нема переводу –
Відважні і мужні зростають сини
Й за велінням простого народу
Ниву сіють добром щовесни.

І певні, що будуть багаті ужинки,
І добірний зберуть урожай
І ніхто не зазна тії гіркоти
Зачерствілого хліба скоринки,
Й тих доріг по яких довелось
Вам пройти...

Моє слово, до сил молодих,
Кому нові шляхи відкривати;
Вічно знайте і щиро любіть
Мозолясті натруджені руки,
Святу правду синам розкажіть,
Й хоч краплину, щоб знали онуки...

Вересень 1970 р.

Кафедра рослинництва на чолі з професором Г. В. Пилипцем (у центрі)

Професор Ю.В. Ракітін

Серед наставників професора М. А. Бобро видатний учений Юрій Володимирович Ракітін – фізіолог рослин, доктор біологічних наук, член-кореспондент АН СРСР, один із фундаторів наукових досліджень в галузі хімічної регуляції росту і розвитку рослин. Докторську дисертацію на тему «Физиологические основы ускорения созревания плодов» молодий вчений захистив у 29 років (1940). Із 1935 р. працював в Інституті фізіології рослин ім. К. А. Тімірязєва АН СРСР; із 1944 р. – завідувач лабораторії фізіології репродуктивних процесів, а згодом – лабораторії стимуляції і гальмування фізіологічних процесів у рослин (до 1971 р.). Із 1972 р. очолював лабораторію хімічної регуляції фізіологічних процесів, її

незмінним керівником був до кінця життя.

Учений сформулював концепцію про природу стимулюючої, гальмуючої і гербіцидної дії біологічно активних речовин, розробив та обґрунтував основи практичного застосування регуляторів росту в рослинництві, а також проблеми первинної оцінки (скринінгу) хімічних сполук регуляторів росту і гербіцидів.

Основний напрям наукової діяльності Ю. В. Ракітіна – вивчення природи дії хімічних регуляторів фізіологічних процесів у рослин. Він обґрунтував, що етилен у рослинах виступає в ролі гормонального регулятора процесів метаболізму, при цьому виявив, що важливою умовою проходження ряду фізіологічних процесів є відповідні зміни в ауксино-етиленовому балансі рослин. Учений є автором загальної метаболічної концепції дії на рослину різних хімічних і фізичних факторів, а також прийомів управління життєдіяльністю рослин за допомогою фізіологічно активних речовин.

Досягнення наукової школи фізіологів-біохіміків Ю. В. Ракітіна складають золотий фонд управління ростом і розвитком з метою підвищення їх продуктивності за допомогою фізіологічно активних речовин. Теоретичні і практичні розробки вченого набули широкомасштабного застосування в галузях овочівництва, плодівництва, а також під час вирощування бавовнику й особливо – у буряківництві. Застосування фізіологічно активних речовин у рослинництві обґрунтовано результатами багаторічної творчої співпраці Інституту фізіології рослин ім. К. А. Тімірязєва АН СРСР, Інституту фізіології рослин АН УРСР, Харківського СГІ ім. В.В. Докучаєва і Всесоюзного НДІ цукрових буряків.

Серед вихованців професора Ю. В. Ракітіна більше 30 кандидатів і докторів наук, зокрема доктор сільськогосподарських наук, член-кореспондент НААН України М. А. Бобро. За багаторічну сумлінну наукову роботу і громадську діяльність Ю. В. Ракітіна нагороджено орденом «Трудового Червоного Прапора», двома орденами «Знак Пошани», медаллю «За трудову доблесть», золотими і срібними медалями ВДНГ СРСР.

37 РОКІВ НА ПОСАДІ ЗАВІДУВАЧА КАФЕДРИ

На дослідному полі університету

Лекція для магістрів університету

Кафедра рослинництва відома з 1891 р. як самостійний науковий і навчально-методичний підрозділ вищої школи.

Першим завідувачем кафедри, власне її фундатором, був професор Петро Васильович Будрін. Одночасно протягом 1902–1905 рр. він обіймав посаду директора Ново-Олександрійського інститут сільського господарства і лісівництва.

Особливо важливе значення професор П. В. Будрін надавав експериментальним дослідженням з метою поглиблення навчального процесу.

У Харківський період діяльності інституту спадкоємцями П. В. Будріна були професори Т. В. Локоть, М. А. Солоненко (із 1916 р.), М. М. Кулешов (1920–1926), С. Й. Воробйов (1926–1941).

Після повернення із евакуації з узбецького м. Катта-Курган обов'язки завідувача виконував доцент Григорій Васильович Пилипець.

Протягом 1946–1968 рр. кафедру очолював видатний вчений рослинник-еколог і насіннезнавець академік АН УРСР Микола Миколайович Кулешов – фундатор вітчизняного агрономічного насіннезнавства і контролю якості насіння. До 100-річчя від дня народження М. М. Кулешова у газеті «Сельская жизнь» (грудень 1990 р.) опубліковано статтю «Из плеяды одержимих», написану ректором ХСПІ Г. Ф. Наумовим і М. А. Бобро. Ця стаття стала своєрідною реабілітацією газети перед видатним ученим, який свого часу був у засланні в Іркутській та Омській областях.

Разом із завідувачем кафедри М. М. Кулешовим працював професор Г. В. Пилипець, його постійний заступник і своєрідний оберіг наукової ниви.

Визнаний вчений-рослинник Г. В. Пилипець очолював кафедру із 1968 р. до 1973 р. Його безперечний авторитет обумовили різнобічна діяльність, вірність пошуку наукової істини, скромність і людяність. Життєвим кредо Г. В. Пилипця було творче поєднання досягнень науки і виробництва.

Протягом 1973–1979 рр. завідувачем кафедри рослинництва був доктор біологічних наук професор Володимир Сергійович Цибулько, який успішно поєднував велику навчально-методичну роботу з науковою і громадською діяльністю. Його наукова школа «Біологічні закономірності фотоперіодизму та озимості» широко відома в Україні та за кордоном.

Завідування кафедрою не тільки почесна, але й відповідальна справа. Не випадково декан агрономічного факультету В. С. Цибулько (1961–1972), рекомендований на посаду завідувача, справедливо зазначав: «Завідувати кафедрою значило взяти на себе високий обов'язок і високу відповідальність, берегти її славні традиції, гідно продовжувати і примножувати їх».

Упродовж багатьох десятиріч на кафедрі рослинництва Харківського НАУ склалися добрі традиції – цінність науки, єднання колективу, постійне вдосконалення навчально-методичної роботи, глибоке поєднання наукових досліджень із навчальним процесом, а науки – з виробництвом. Визначальне кредо кафедри – непорушна єдність колективу, мобілізація творчих зусиль викладачів на вирішення важливих завдань, щодо підготовки випускників, найбільш високої компетентності з державним підходом.

Упродовж ряду років В. С. Цибулько і М. А. Бобро плідно працювали на агрономічному факультеті: Володимир Сергійович – на посаді декана, Михайло Архипович був секретарем партійного бюро.

На початку 1980 р. В. С. Цибулька переведено до Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва, а М. А. Бобра за підтримки ректора Германа Федоровича Наумова рекомендовано на посаду завідувача кафедри.

У 1980 р. доктора сільськогосподарських наук професора М. А. Бобро призначено на посаду завідувача кафедри. До цього він працював у радгоспах цукробурякотресту Харківського раднаргоспу, потім науковим співробітником, асистентом, доцентом і професором кафедри рослинництва. Із 1993 р. М. А. Бобра – вихованця і продовжувача традицій наукової школи рослинників-екологів, учня професора Г. В. Пилипця – обрано членом-кореспондентом Української академії аграрних наук.

Основним напрямом наукової роботи кафедри традиційно зберігається і примножується – агроекологічне обґрунтування комплексу заходів, що забезпечують високі, сталі та якісні урожаї польових культур.

Серед проблемних питань – поглиблене вивчення біології сільськогосподарських рослин і розробка на цій основі найбільш досконалих прийомів агротехніки і високоефективних технологій, зокрема в галузі буряківництва.

У 1987 р. робота М. А. Бобра у співавторстві з колективом академічних (ІФЗ АН СРСР) і галузевих (ВНІУ, ВНІК) інститутів і вищих навчальних закладів (ХСПІ ім. В. В. Докучаєва) була представлена на здобуття Державної премії у галузі науки і техніки УРСР «Розробка теорії і впровадження регуляторів росту при вирощуванні озимої пшениці, цукрових буряків та інших культур по інтенсивній енергозберігаючій технології в Українській РСР».

Наукові досягнення кафедри рослинництва протягом 1980–2017 рр. стали надбанням переважної більшості вітчизняних закладів вищої освіти і науково-дослідних інститутів, де працювали її вихованці.

Упродовж багатьох років вони успішно розвивали і примножували напрям органічного поєднання глибоких наукових досягнень із навчальним процесом, а науки – з виробництвом.

Різнобічна діяльність кафедри була орієнтована на вдосконалення підготовки студентів, магістрів і аспірантів у поєднанні з постійним залученням їх до наукового пошуку.

Великий досвід системної навчально-методичної роботи кафедри використовують більшість сільськогосподарських ЗВО України і країн СНД. За

безпосередньої участі її співробітників розроблено і видано Типові програми з рослинництва (1985, 1989, 1992, 1995, 1998, 1999), а також Типову програму кандидатського іспиту зі спеціальності 06.01.09 – рослинництво.

Кафедра рослинництва очолювана М. А. Бобром стала визнаним науковим центром вирішення теоретичних і прикладних проблем рослинництва. Наукові розробки з питань теорії і застосування фізіологічно активних речовин у буряківництві широко відомі в Україні, у Краснодарському краї (Російська Федерація), Киргизстані і Японії.

Наслідуючи заповіт академіка А. Л. Курсанова щодо лекторської майстерності, М. А. Бобро вважає, що педагог вищої освіти має постійно знаходити і виділяти серед багатьох факторів і думок, об'єднуючий їх керівний зміст, і доводити його в достатньо переконливій формі до розуміння слухачів.

Під керівництвом ученого підготовлено п'ять докторів сільськогосподарських наук і 17 кандидатів, із яких дев'ять – доктори філософії, які працюють в країнах Африки (Нігерія, Бенін, Мадагаскар, Того, Конго), а також в Камбоджі, Палестині і Сирії.

Навчальний посібник «Рослинництво» (2001) став настільною книгою студентів, магістрів і аспірантів аграрних ЗВО України. Це видання присвячене світлій пам'яті видатних учених-рослинників, педагогів вищої школи академіку М. М. Кулешову і професорам М. Г. Городньому, Г. В. Пилипцю, Г. В. Коренєву, О. П. Якименку, М. А. Білоножко.

Успішна навчально-методична і наукова робота кафедри протягом багатьох років обумовили високий фаховий рівень викладачів та їхню плідну роботу на ниві підготовки висококваліфікованих фахівців сільськогосподарського виробництва.

Кафедра рослинництва, 1985 р.

Г. К. Фурсової, С. І. Корнієнка, В. І. Григор'єва, декана агрофаку Д. І. Фурсова (31 рік обіймав цю посаду), П. Д. Шапоренко (автора унікальної монографії «Биологические особенности семеноводства и семеноведения перспективных кормовых культур»).

Фотосвітлини – своєрідні документи, з кожним із яких пов'язані конкретні явища.

Пам'ятні світлини колективу кафедри 1985, 2005 і 2015 рр. закарбувалися в душі і серці завідувача і тих фахівців, кого навчали впродовж 37 років.

Зокрема необхідно звернути увагу на особистості викладачів на світлині 1985 р.: професорів О. П. Якименка, М. К. Їжика,

Кафедра рослинництва, 2005 р.

Кафедра рослинництва, 2015 р.

У вересні 1978 р. харківський телецентр проводить пряму трансляцію для Всесоюзної програми «Время». Один із наймолодших докторів сільськогосподарських наук Михайло Бобро розповідає про високу ефективність фізіологічно активних речовин у буряківництві. Так у колгоспі ім. Тельмана Богодухівського району на Харківщині на кожному гектарі одержано додатково понад 5 ц цукру! Таке збільшення збору цукру за рахунок передзбиральної обробки плантацій регулятором росту рослин ГМК-натрію. Також у телеефірі студенти-дипломники: головний агроном Іван Олександрович Коломаченко і головний економіст Анатолій Семенович Васенін. Програму «Время» о 21 годині дивиться Харківщина, Україна і весь колишній Союз!

За роки XI-ої п'ятирічки передзбиральна обробка плантацій буряків препаратом ГМК стала одним із важливих елементів технології вирощування цукристих у ряді районів Вінницької, Кіровоградської, Черкаської, Тернопільської і Харківської областей.

Саме цю технологію, розроблену за безпосередньої участі кафедри рослинництва Харківського СГІ ім. В. В. Докучаєва, було представлено у 1983 р. на ВДНГ УРСР на тематичній міжгалузевій виставці «Програма цукор – в дії». Цю розробку рекомендовано включити до Державного плану!

Широкомасштабне впровадження високоефективних технологій підвищення продуктивності цукрових буряків під керівництвом М. А. Бобра у творчій співдружності з академічними і галузевими науково-дослідними інститутами обумовило включення їх до державних планів економічного і соціального розвитку УРСР на XII і XIII п'ятирічки. **У 1983–1989 рр. на площі 270 тис. га зі щорічним економічним ефектом отримано понад 13 млн 758 тис. крб.**

Ветерани кафедри рослинництва

П.В. Будрін

М.М. Кулешов

Г.В. Пилипець

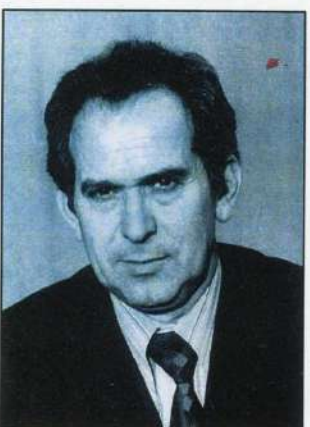
Г.В. Корєнєв

О.П. Якименко

Г.Ф. Наумов

В.С. Цибулько

В.І. Григорьев

М.А. Бобро

КАРТА ОСОБИСТИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Професор
Г. В. Пилипець
(1900–1995)

Академік АН УРСР
М. М. Кулешов
(1890–1868)

Педагог-наставник
ЛСГТ, математик
Ф. В. Степанковська
(1902–1982)

Член-кореспондент
АН СРСР
Ю. В. Ракітін
(1911–1980)

Академік МАН вищої
школи, ректор ХДАУ,
професор
Г. Ф. Наумов
(1927–1997)

Член-кореспондент
АН УРСР
Ф. П. Мацков
(1897–1977)

Академік НААН
України
В. Ф. Зубенко
(1927–1995)

Професор
Г. В. Коренів
(1919–2000)

Доктор с.-г. наук,
професор, член-
кореспондент НААН
України, почесний
завідувач кафедри
рослинництва ХНАУ
ім. В. В. Докучаєва
М. А. Бобро
(нар. 1936 р.)

Академік НААН
України
В. С. Циков
(1923–2013)

Головний агроном
Харківського
цукробурякотресту
Ю. І. Гіммельфарб
(1900–1975)

Академік НААН
України
А. О. Бабич
(1936–2015)

Заслужений агроном
УРСР, Герой
Соціалістичної праці
Г. К. Дробницький
(1894–1985)

ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ДРУКОВАНИХ ПРАЦЬ ПРОФЕСОРА М. А. БОБРО*

**Позначено видання, які не мають повного бібліографічного опису*

1962

1. **Сравнительная продуктивность сахарной** и кормовой свеклы в условиях Левобережной Лесостепи УССР / М. А. Бобро // Научная конференция : материалы / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1962. – Вып. 2.*

1963

2. **Обработка посевов маточной** свеклы гидразидом малеиновой кислоты / М. А. Бобро, Г. В. Пилипец // Сахарная свекла. – 1963. – № 12.*
3. **Применение гидразида малеиновой** кислоты на посевах маточной и фабричной свеклы / М. А. Бобро // Научная конференция : материалы / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1963. – Вып. 4.*
4. **Сравнительная продуктивность сахарной** и кормовой свеклы по сбору переваримого протеина в условиях Левобережной Лесостепи УССР / М. А. Бобро // Научная конференция : материалы / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1963. – Вып. 4.*

1964

5. **Застосування гідразиду малеїнової** кислоти для підвищення цукристості буряків і зменшення проростання маточних коренеплодів при зберіганні / М. А. Бобро // Друга Укр. респ. конф. по фізіології та біохімії рослин : матеріали. – Київ : Наукова думка, 1964.*
6. **Результаты изучения эффективности** гидразида малеиновой кислоты при обработке посевов маточной свеклы / М. А. Бобро // Научная конференция : материалы / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1964. – Вып. 4.*

1965

7. **Влияние разных способов** формирования плантаций маточной свеклы на урожай и выход посадочных корней в условиях Харьковской области / М. А. Бобро, Г. В. Пилипец, А. К. Чмыхало // Научная конференция : материалы / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1965. – Вып. 4.*
8. **Применение гидразида малеиновой** кислоты в семеноводстве сахарной свеклы / М. А. Бобро // Научно-производственная конференция молодых ученых и агрономов-свекловодов : тез. докл. – Киев : ВНИС, 1965.*
9. **Применение гидразида малеиновой** кислоты для обработки посевов маточной свеклы в свеклосовхозах Харьковской области / М. А. Бобро,

Г. В. Пилипец // Научная конференция : материалы / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1965. – Вып. 4.*

1966

10. **Влияние гидразида малеиновой кислоты** на урожай, сахаристость, сохранность и семенную продуктивность маточной сахарной свеклы в условиях Левобережной Лесостепи УССР : дис. ... канд. с.-х. наук / М. А. Бобро. – Харьков : ХСХИ, 1966. – 245 с.
11. **Влияние ГМК на урожай и сахаристость корнеплодов** при различных сроках опрыскивания посевов фабричной свеклы растворами МГ-А / М. А. Бобро, Г. В. Пилипец // Научная конференция : материалы / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1966. – Вып. 4.*
12. **Влияние прорастания корнеплодов** маточной свеклы при хранении в траншеях на урожай семян / М. А. Бобро, Г. В. Пилипец, А. К. Чмыхало // Научная конференция : материалы / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1966. – Вып. 4.*
13. **Рекомендации по применению гидразида малеиновой кислоты** для предуборочного опрыскивания посевов маточной свеклы / М. А. Бобро // НТО сел. хоз-ва ; НТО ХСХИ. – Харьков, 1966.*
14. **Сравнительная продуктивность сахарной и кормовой свеклы** в условиях левобережной Лесостепи УССР на украинском языке / М. А. Бобро, Г. В. Пилипец // Растениеводство : сборник. – Киев : Урожай, 1966. – Вып. 3.*

1967

15. **Гидразид малеиновой кислоты** – эффективное средство улучшения хранения маточных корнеплодов сахарной : буклет / М. А. Бобро // ВТНХ СССР / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Киев : Реклама, 1967.*
16. **Гидразид малеиновой кислоты** в семеноводстве сахарной свеклы / Г. В. Пилипец, М. А. Бобро // Труды Харьковского сельскохозяйственного института им. В. В. Докучаева. – Киев : Урожай, 1967. – Т. LXV (СII) : Вопросы экологии, растениеводства и селекции полевых культур. – С. 108–116.
17. **Использование регулятора роста растений ГМК** в семеноводстве сахарной свеклы / М. А. Бобро // 1-я обл. конф. молодых ученых и специалистов сельского хозяйства : тез. докл. – Харьков : Харьк. ун-т, 1967.*

1968

18. **Влияние ГМК на урожай, сахаристость и сбор сахара** при разных сроках доуборочного опрыскивания посевов фабричной свеклы / М. А. Бобро, Г. В. Пилипец // Научная конференция : материалы / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1968. – Вып. 3.*

- 19. Влияние различных способов** обрезки маточных корнеплодов при удалении ботвы на урожай семян сахарной свеклы / М. А. Бобро // Научная конференция : материалы / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1968. – Вып. 3.*
- 20. Применение гидразида малеиновой** кислоты в семеноводстве сахарной свеклы в условиях Левобережной Лесостепи УССР / М. А. Бобро // Работы молодых ученых. – Москва : Колос, 1968. – Вып. 1 : Растениеводство, селекция и лесоводство.*

1969

- 21. Выращиванию кукурузы без** затрат ручного труда широкую дорогу : плакат / М. А. Бобро, В. Й. Шиян. – Харьков : Харьковское книжное издательство, 1963.*
- 22. Применение гидразида малеиновой** кислоты на посевах фабричной свеклы в целях повышения ее сахаристости / М. А. Бобро // Вторая обл. конф. молодых ученых : тез. докл. – Харьков, 1969.*

1971

- 23. Гидразид малеиновой** кислоты – эффективное средство улучшения хранения маточных корнеплодов и повышения урожая семян : информ. листок УкрНИИТИ Госплана УССР / М. А. Бобро, Г. В. Пилипец. – Харьков, 1971.*
- 24. Использование регулятора** роста растений гидразида малеиновой кислоты для повышения сахаристости свеклы и увеличения сбора сахара / М. А. Бобро // Растениеводство, физиология растений и плодовоовощеводство. – Харьков, 1971.*

1972

- 25. Особенности агротехники** маточной свеклы и семенников в зоне недостаточного увлажнения / Г. В. Пилипец, М. А. Бобро // Труды Харьковского сельскохозяйственного института им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1972. – Т. 173 : Повышение урожайности сельскохозяйственных культур. – С. 106–112.
- 26. Применение гидразида малеиновой** кислоты на посевах свеклы для увеличения сбора сахара / М. А. Бобро // Труды Харьковского сельскохозяйственного института им. В. В. Докучаева. – Харьков : Урожай, 1972. – Т. 164 : Вопросы биологии и агротехники полевых культур. – С. 81–85.
- 27. Эффективность гидразида малеиновой** кислоты на посевах сахарной свеклы и семенников в Левобережной Лесостепи Украины / М. А. Бобро // Труды Харьковского сельскохозяйственного института им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1972. – Т. 171 : Вопросы биологии сельскохозяйственных культур. – С. 69–93.

1973

- 28. Применение гидразида малеиновой кислоты в семеноводстве сахарной свеклы / М. А. Бобро // Гидразид малеиновой кислоты как регулятор роста растений. – Москва : Наука, 1973. – 166 с.**

1974

- 29. Гидразид малеиновой кислоты как средство повышения продуктивности сахарной свеклы / М. А. Бобро // Труды Харьковского сельскохозяйственного института им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1974. – Т. 195 : Вопросы биологии и агротехники полевых культур. – С. 99–108.**
- 30. Продуктивность сахарной свеклы, выращенной из семян растений первого года жизни / М. А. Бобро, Г. В. Пилипец // Достижения ботанической науки на Украине. – Київ : Наукова думка, 1974. – Текст укр.***

1975

- 31. Гидразид малеиновой кислоты как средство повышения продуктивности сахарной свеклы : дис. ... д-ра с.-х. наук / М. А. Бобро. – Харьков, 1975. – 318 с.**
- 32. Эффективное средство повышения сахаристости свеклы – гидразид малеиновой кислоты (ГМК) : информ. лист УкрНИИНТИ Госплана УССР. – Харьков, 1975.***

1976

- 33. Влияние гидразида малеиновой кислоты на корневую систему семенников сахарной свеклы / М. А. Бобро // Труды Харьковского сельскохозяйственного института им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1976. – Т. 206 : Вопросы биологии, экологии и агротехники полевых культур. – С. 63–68.**
- 34. Гидразид малеиновой кислоты как средство улучшения хранения маточной свеклы и повышения урожайности семенников / М. А. Бобро // Труды Харьковского сельскохозяйственного института им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1976. – Т. 221 : Вопросы биологии, экологии и агротехники полевых культур. – С. 64–72.**
- 35. Повышение продуктивности сахарной свеклы с помощью гидразида малеиновой кислоты / М. А. Бобро // Труды Харьковского сельскохозяйственного института им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1976. – Т. 206 : Вопросы биологии, экологии и агротехники полевых культур. – С. 46–63.**

1977

- 36. Методические указания по учету урожайности и определению сахаристости конеплодов в производственных опытах / М. А. Бобро, Г. Ф. Наумов, И. Пазий ; Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1977.***

1978

- 37. Методические указания по учебно-исследовательской работе студентов (УИРС) по курсу «Растениеводство» на агрономическом факультете / М. Бобро, В. Цыбулько, А. Якименко, Л. Митюрин ; Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1978.***

1979

- 38. Влияние ГМК на продуктивность сахарной свеклы в зависимости от густоты растений и фонов удобрений / М. А. Бобро, С. И. Корниенко // Вопросы растениеводства, селекции и семеноводства : сб. науч. тр. / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1979. – Т. 266. – С. 26–29.**
- 39. Влияние приемов предпосевного замачивания семян на продуктивность сахарной свеклы в зависимости от норм высева / М. А. Бобро, С. И. Корниенко // Вопросы растениеводства, селекции и семеноводства : сб. науч. тр. / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1979. – Т. 266. – С. 29–32.**
- 40. Методические указания по изучению курса «Методика опытного дела» / М. А. Бобро, Е. П. Мещеряков ; Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1979.***
- 41. Повышение сахаристости сахарной свеклы с помощью гидразида малеиновой кислоты / М. А. Бобро // Повышение сахаристости и технологических качеств сахарной свеклы. – Киев : ВНИС, 1979.***

1981

- 42. За устойчивые урожаи свеклы / М. А. Бобро, В. Н. Глушко // Сахарная свекла. – 1981. – № 5.***

1982

- 43. Инструкция по производственной проверке обработки натриевой солью ГМК посевов и корнеплодов сахарной свеклы / М. А. Бобро, В. С. Доля, В. А. Князев [и др.] ; МСХ УССР, ВНИС, ХСХИ, ВНИИСП. – Киев, 1982.***
- 44. Рекомендации по применению ГМК-натрия на посевах сахарной свеклы для повышения сахаристости и увеличения выхода сахара / М. А. Бобро, В. А. Борисюк, В. С. Доля / МСХ СССР, ВНИС, НПО «Сахсвекла». – Киев, 1982.***

- 45. Улучшение качества сахарной свеклы на повышенных фонах питания ускорением созревания / М. А. Бобро, Т. М. Самойлова, С. И. Корниенко // Пути повышения урожайности и качества продукции полевых культур : сб. науч. тр. / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1982. – Т. 287. – С. 42–49.**

1983

- 46. Методические рекомендации по применению натриевой соли ГМК (ГМК-натрия) на посевах сахарной свеклы для повышения сахаристости и увеличения выхода сахара / М. А. Бобро, В. С. Доля, Ф. Л. Калинин, В. А. Борисюк ; МСХ УССР, ВНИС, ХСХИ. – Киев, 1983.***

1983

- 47. Влияние калиевой соли ДИНУК на продуктивность гороха / М. А. Бобро, Т. П. Даниленко, В. П. Титаренко // Химия в сельском хозяйстве. – 1984. – № 12.***

1984

- 48. Продуктивность озимых и яровых зерновых культур при рядовом и узкополосном способах сева / М. А. Бобро, И. И. Корниенко, О. В. Жинкина [и др.] // Сборник научных трудов / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1984. – Т. 308.***

1985

- 49. Временная инструкция по авиационному применению ГМК-натрия на посевах сахарной свеклы для повышения сахаристости и увеличения выхода сахара / М. А. Бобро, В. С. Доля, В. П. Петренко [и др.] ; М-во сел. хоз-ва СССР, М-во гражданской авиации. – Москва, 1985.***
- 50. Продуктивность сахарной свеклы при одногодичном цикле выращивания семян / М. А. Бобро // Сб. науч. тр. Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1986. – Т. 319.***
- 51. Пути повышения урожайности и качества продукции / Кол. авт. // Сб. науч. тр. Харьк. СХИ им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1985. – Т. 319.***
- 52. Растениеводство : программа для высших с.-х. учебных заведений по специальности «Агрономия» / М. А. Бобро, Г. В. Коренев [и др.] ; М-во сел. хоз-ва СССР, Главк с.-х. вузов. – Москва, 1985.***

1986

- 53. Без затрат ручного труда / М. А. Бобро // Сахарная свекла. – 1986. – № 8.***
- 54. Без затрат ручного труда : науч.-произв. плакат / М. А. Бобро, А. В. Полушкин, А. И. Бубникович. – Харьков : Прапор, 1986.***

55. **ГМК под свеклу** / В. С. Доля, М. А. Бобро, Ф. Л. Калинин [и др.] // Сахарная свекла. – 1986. – № 2. – С. 31–32.

1988

56. **Влияние регуляторов роста** растений ГМК-натрия и ГМК-калия на продуктивность сахарной свеклы с различной густотой насаждения / М. А. Бобро, С. И. Корниенко, А. Г. Гарибо [и др.] // Интенсивные технологии возделывания полевых культур : сб. науч. тр. / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1988. – С. 70–76.
57. **Интенсивные технологии возделывания** полевых культур / Кол. авт. // Сб. науч. тр. Харьк. СХИ им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1988.*
58. **Рекомендации по Украинской интенсивной технологии** производства сахарной свеклы, обеспечивающей получение стабильно высокой урожайности / М. А. Бобро, В. Ф. Зубенко, В. А. Борисюк [и др.] ; Госагропром УССР, ВНИС. – Киев : Урожай, 1988.*
59. **Технология возделывания сахарной свеклы** / М. А. Бобро, С. И. Корниенко // Научно-обоснованная система земледелия Харьковской области. – Харьков, 1988. – С. 154–160.
60. **Технология возделывания сахарной свеклы** / Ю. В. Буденный, М. А. Бобро, А. М. Гадяцкий [и др.] // Научно-обоснованная система земледелия Харьковской области. – 2-е изд., перераб. и доп. – Харьков : Облполиграфиздат, 1988. – С. 160–168.
61. **Урожайность гибридов кукурузы** в зависимости от способов основной обработки почвы / В. М. Костромитин, М. А. Бобро, Ю. Н. Алая // Интенсивные технологии возделывания полевых культур : сб. науч. тр. / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1988. – С. 27–33.
62. **Формирование высокопродуктивных посевов** зерновых культур и гороха / М. А. Бобро // Достижения науки производству. – Харьков, 1988.*

1989

63. **Нужна единая методика** / М. А. Бобро, О. И. Ковтун [и др.] // Сахарная свекла. – 1989. – № 3.*
64. **Повышение урожайности зерновых культур** и гороха на основе способа узкополосного сева / М. А. Бобро, Н. Г. Собко, О. В. Чигрин // Инф. листок. Серия «Растениеводство» № 026-89 / Харьковский МТЦНТИ. – Харьков, 1989.*
65. **Способ посадки маточных корнеплодов** сахарной свеклы : буклет / М. А. Бобро, С. И. Корниенко, А. В. Рогуля ; Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1989. – 2 с.

1990

66. **Агрономическая тетрадь** по интенсивным технологиям производства сахарной свеклы / Кол. авт. ; Госагропром УССР. – Киев : Урожай, 1990.*

- 67. Влияние приемов посевной агротехники на урожайность зерна сои** / М. А. Бобро, Е. Н. Огурцов, Т. Х. Андриануэлина // Формирование высокопродуктивных посевов полевых культур : сб. науч. тр. / Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1990. – С. 21–27.
- 68. Выращивание сахарной свеклы, повышение ее сахаристости** / М. А. Бобро // Повышение качества продукции – важнейшая проблема : обл. науч.-техн. конф. : рекомендации. – Харьков, 1990.*
- 69. Методические указания по изучению курса «Методика опытного дела» для студентов агрономических специальностей** / Е. П. Мещеряков, М. А. Бобро, Н. С. Фалько ; ХСХИ им. В. В. Докучаева. – 2-е изд., испр. – Харьков : ХСХИ, 1990. – 3 с.
- 70. Надежные помощники** / М. А. Бобро, Е. Е. Корниенко, С. И. Корниенко // Сахарная свекла: производство и переработка. – 1990. – № 6. – С. 38–39.
- 71. Особенности возделывания технических культур** : учеб. пособие / А. И. Жатов, М. А. Бобро, А. К. Мишнев [и др.] ; ХСХИ им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1990. – 89 с.
- 72. Технология повышения сахаристости корнеплодов сахарной свеклы и снижения потерь сахара при хранении путем доуборочной обработки посевов регуляторами роста** / М. А. Бобро, С. И. Корниенко [и др.] ; Харьк. с.-х. ин-т им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1990.*
- 73. Технология повышения сахаристости корнеплодов сахарной свеклы и снижения потерь сахара при хранении путем доуборочной обработки посевов регуляторами роста** : буклет / ВДНХ СССР. – Харьков, 1990.
- 74. Формирование высокопродуктивных посевов озимой пшеницы и ярового ячменя на основе оптимизации начальных этапов роста и развития растений** / М. А. Бобро, О. В. Чигрин [и др.] // Сб. науч. тр. ХСХИ им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1990.*
- 75. Формирование высокопродуктивных посевов полевых культур** / Кол. авт. // Сб. науч. тр. Харьк. СХИ им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1990.*

1991

- 76. Влияние азоксофора и гумата натрия на содержание хлорофилла в листьях растений кукурузы** / М. А. Бобро, Амин Бабанди. – Харьков, 1991.*
- 77. Содержание протеина в зерне кукурузы в зависимости от регуляторов роста и густоты стояния** / М. А. Бобро, Амин Бабанди. – Харьков, 1991.*

1992

- 78. Программа научно-агрономической практики студентов 3 курса агрономического факультета (агрономов-полеводов)** / Е. П. Мещеряков, М. А. Бобро, Д. И. Фурсов ; ХСХИ им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХСХИ, 1992. – 4 с.

- 79. Растениеводство : программа для вузов по специальности «Агрономия»** / М. А. Белоножко, Г. Г. Гатаулина [и др.] // Главк вузов подготовки кадров Министерствами сел. хоз-ва и продовольствия СССР. – Москва, 1992.*
- 80. Растениеводство : программа для высших сельскохозяйственных учебных заведений по специальностям:** 13.01 «Агрохимия и почвоведение», 31.02 «Агрономия», 31.04 «Защита растений», 31.05 «Шелководство», 31.06 «Селекция и генетика сельскохозяйственных культур». – Москва, 1992. – 26 с.

1993

- 81. Влияние способов посева на урожайность сои** / М. А. Бобро, Е. Н. Огурцов, Э. Битснду // Сучасні проблеми виробництва і використання кормового зерна сої. Симпозіум 2. Селекція, насінництво і технологія вирощування зернобобових культур і сої : матеріали I Всеукр. міжнар. конф. (Вінниця, 1993 р.). – Вінниця, 1993. – С. 32–34.
- 82. Продуктивность сои в зависимости от сроков посева** / М. А. Бобро, Е. Н. Огурцов, Э. Битснду // Соя: генетика, селекция, технология выращивания и использования на пищевые и кормовые цели : материалы I Всеукр. конф. по сое (Одесса, 21–22 окт. 1993 г.). – Одесса, 1993. – С. 30–31.

1994

- 83. Сроки посева, густота стояния и гибрид как основа безгербицидной технологии возделывания кукурузы** / М. А. Бобро, А. Бачасси // Селекционно-генетическое и биотехнологические приемы повышения продуктивности сельскохозяйственных растений : сб. науч. тр. / ХГАУ им. В. В. Докучаева. – Харьков : ХГАУ, 1994. – С. 77–85.

1995

- 84. Невтомний плугатар на ниві науки: до 95-річчя професора Г. В. Пилипця** / М. А. Бобро // Колос. – 1995.*
- 85. Формування високопродуктивних посівів польових культур** / Кол. авт. // Зб. наук. пр. Харк. ДАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХДАУ, 1995.*

1996

- 86. Твердим ярим пшеницям України – гідну увагу** / М. Бобро, В. Глуздєєв, Ю. Будьонний // Пропозиція. – 1996. – № 4. – С. 27.

1997

- 87. Вплив строків та способи сівби на продуктивність сої** / М. А. Бобро, Є. М. Огурцов, Е. Бітснду // Вісник ХДАУ. Серія «Рослинництво, селекція

і насінництво, плодовоовочівництво» : зб. наук. пр. / ХДАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХДАУ, 1997. – С. 30–37.

- 88. Ефективний спосіб сівби** зернових культур / М. А. Бобро, Ф. Ф. Адамень // Наук.-інформ. бюл. завершених наук. розробок. – Київ, 1997. – № 1. – С. 5.
- 89. Накопичення органічних речовин** і винос елементів живлення озимою пшеницею в залежності від способів посіву / М. А. Бобро [и др.] // Вісник ХДАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХДАУ, 1997. – № 2. – С. 4–12.
- 90. Свекла по новій** технології / Б. Матяж, М. Бобро // Сільський журнал. – 1997. – № 5. – С. 8–9.
- 91. Творческий путь Федора** Филипповича Мацкова : к 100-летию со дня рождения / Г. М. Лясковский, А. И. Митрополенко ... М. А. Бобро [и др.] // Физиология и биохимия культурных растений. – 1997. – Т. 29, № 5. – С. 399–400.

1998

- 92. Оптимізація технології вирощування** зернових і бобових культур / М. А. Бобро, Б. І. Головченко, В. Д. Савченко, Чуонг Еанг // Современные технологии, экономика и экология в промышленности, на транспорте и в сельском хозяйстве» : материалы 5-й Международ. науч.-метод. конф. : сб. статей. – Алушта, 1998. – С. 306–310.
- 93. Рослинництво з основами** програмування врожаю : програма для вищих аграрних закладів освіти III–IV рівнів акредитації із спеціальності 7.130102 – «Агрономія» / М. А. Бобро, М. А. Білоножко, Д. М. Алімов [та ін.]. – Київ, 1998. – 28 с.

1999

- 94. Оптимізація технології вирощування** зернових і бобових культур / М. А. Бобро, Б. І. Головченко, В. Д. Савченко, Чуонг Еанг // Сб. науч. тр. Крымского государственного аграрного университета. – Симферополь, 1999. – Вып. 62. – С. 75–79.
- 95. Славний шлях науковця** : до 100-річчя з дня народження професора Г. В. Пилипця / М. А. Бобро // Вісник ХДАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / ХДАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХДАУ, 1999. – № 4. – С. 243.
- 96. Урожайність ярої пшениці** в залежності від попередників й Лісостепу України / М. А. Бобро, А. І. Міненков, А. О. Рожков // Вісник ХДАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / ХДАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХДАУ, 1999 – № 4. – С. 212–216.
- 97. Урожайність ярої твердої** пшениці в залежності від способів посіву й обробки насіння біопрепаратами / М. А. Бобро, Б. І. Головченко, А. І. Міненков, Д. В. Кодацький // Вісник ХДАУ. Серія «Рослинництво,

селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / ХДАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХДАУ, 1999 – № 4. – С. 3–9.

2000

- 98. Основні прийоми адаптивної технології вирощування ярої пшениці :** метод. поради / М. А. Бобро. – Київ, 2000. – 15 с.

2001

- 99. Рослинництво : лабораторно-практичні заняття** / Д. М. Алімов, М. А. Білоножко, М. А. Бобро [та ін.] ; за ред. М. А. Бобро. – Київ : Урожай, 2001. – 392 с.

2002

- 100. Агротехнічне і економічне обґрунтування ефективності заміни частини площ озимої пшениці в Україні ярою твердою** / М. А. Бобро, А. О. Рожков // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництва, селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2002. – № 6. – С. 61–63.
- 101. Особенности формирования урожая яровой пшеницы при обработке семян физиологически активными веществами** / М. А. Бобро, В. Г. Диндорого, Абу Абах Саид Мухаммад Саид // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2002. – № 5. – С. 184–188.
- 102. Способи підвищення продуктивності сої** / М. А. Бобро, Є. М. Огурцов, Чуонг Еанг // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2002 – № 5. – С. 47–49.
- 103. Стан і перспективи вирощування цукрових буряків** / М. А. Бобро // Підсумки роботи сільського господарства Харківської області у 2001 р. : матеріали обл. наук.-практ. конф. (Харків, 2002 р.). – Харків, 2002. – С. 106–111.
- 104. Технологія вирощування цукрових буряків : рекомендації** / М. А. Бобро, М. Ф. Божко, С. І. Корнієнко [та ін.]. – Харків, 2002. – 15 с.
- 105. Урожайність і якість зерна озимої пшениці залежно від попередників і способів сівби в умовах нестійкого і недостатнього зволоження ґрунту** / М. А. Бобро, М. М. Сирий, Г. Ф. Ольховський [та ін.] // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво»: зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2002 – № 6. – С. 276–283.
- 106. Урожайність ярого ріпака залежно від норм висіву та способів сівби** / М. А. Бобро, Г. О. Куцегуб, О. С. Караптан // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2002 – № 6. – С. 73–76.

2003

- 107. Дослідне поле – як один із основних засобів і обов’язкових складових забезпечення навчального процесу підготовки фахівців агрономічного напрямку / М. А. Бобро // Методологія і методика навчального процесу при підготовці спеціалістів в аграрних вузах : зб. наук. пр. – Умань, 2003. – С. 29–32.**
- 108. Оптимізація вирощування ярої пшениці в Лівобережному Лісостепу України : наук. видання / М. А. Бобро, М. Д. Безуглий, О. М. Лаврик [та ін.]. – Харків, 2003. – С. 23.**
- 109. Препараты «Байкал Эм-1-И» и «Гумисол» для обработки семян яровой мягкой и твердой пшеницы / М. А. Бобро, В. Г. Диндорого, Абу Абах Саид Мохаммад Саид // Надежда планеты. – 2003. – № 4. – С. 14–18.**

2004

- 110. Технологічні особливості вирощування цукрових буряків у господарствах Харківської області : рекомендації / М. А. Бобро, С. І. Попов, О. Є. Турчинов. – Харків, 2004. – 20 с.**

2005

- 111. Використання землі при оцінюванні врожайності ярої пшениці при рядковому та смужковому способах сівби на фоні різних попередників / М. А. Бобро, А. О. Рожков // Вісник Центру наукового забезпечення АПВ Харківської області : зб. наук. пр. / Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр’єва УААН. – Харків, 2005. – Вип. 1. – С. 25–29.**
- 112. Вплив біопрепаратів на різноякість насіння ярої пшениці / М. А. Бобро, А. О. Рожков, Г. О. Куцегуб // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Агрономія і біологія» : наук. журн. / СНАУ. – Суми, 2005. – Вип. 12. – С. 23–26.**
- 113. Густота та виживання рослин ярого ріпаку залежно від норм висіву та способу сівби / М. А. Бобро, Г. О. Куцегуб // Вісник Степу : наук. зб. – Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2005. – С. 75–76.**
- 114. Основи прогнозування та програмування врожайності сільськогосподарських культур : навч. посібник / М. А. Бобро, В. Я. Бухало, Г. І. Сухова ; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2005. – 79 с.**

2006

- 115. Вирощування олійних культур родини капустяних в господарствах Харківської області : рекомендації / [І. М. Войтов, Д. В. Кодацький, М. А. Бобро, Г. О. Куцегуб]. – Харків. – 2006. – 29 с.**

- 116. Густота та виживання** рослин ярого ріпака залежно від норм висіву та способу сівби / М. А. Бобро, Г. О. Куцегуб // Вісник центру наукового забезпечення АПВ Харківської області / Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва. – Харків, 2006. – № 3. – С. 17–19.
- 117. Залежність глибини залягання** насіння ярої пшениці від конструкції сошників сівалки / М. А. Бобро, П. О. Абраменко, А. О. Рожков // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2006 – № 4. – С. 25–27.
- 118. Использование биоудобрений при** вирощуванні ярової пшениці / М. А. Бобро, А. О. Рожков // Надежда планеты. – 2006. – № 5. – С. 9–11.
- 119. Сукупний вплив агротехнічних факторів – способу сівби та норми висіву** на врожайність ярої пшениці в умовах Лівобережного Лісостепу України / М. А. Бобро, А. О. Рожков // Вісник центру наукового забезпечення АПВ Харківської області / Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва. – Харків, 2006. – № 2. – С. 22–25.
- 120. Технологія вирощування високоякісного** зерна ярої пшениці в Лісостепу України : метод. рекомендації / [М. А. Бобро, Т. Т. Сидоров, В. А. Власенко [та ін.]. – Київ, 2006. – 40 с.
- 121. Технологія вирощування кукурудзи** на зерно та силос в господарствах Харківської області : рекомендації / М. А. Бобро, В. Я. Бухало, А. О. Рожков. – Харків, 2006. – 11 с.
- 122. Технологія вирощування цукрових буряків** : рекомендації / М. А. Бобро, І. М. Войтов, Д. В. Кодацький. – Харків, 2006. – 26 с.
- 123. Вирощування ярої пшениці** в Лісостепу України : рекомендації / М. А. Бобро, В. П. Ситник, В. В. Кириченко [та ін.]. – Харків, 2006. – 24 с.

2007

- 124. Виробництво цукрових буряків** у різних регіонах Харківської області / М. А. Бобро, А. О. Рожков, Є. М. Білоцерківський // Зб. наук. пр. / Уманський ДАУ. – Умань, 2007. – Вип. № 65. – Ч. 1. Агронімія – С. 37–41.
- 125. Життєвий і творчий шлях професора Г. Ф. Наумова** / М. В. Проскурнін, М. А. Бобро // Алелопатія та азотфіксація в агроєкосистемах : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 80-річчю з дня народження Г. Ф. Наумова (Харків, 15–16 листоп. 2007 р.). – Харків : ХНАУ, 2007. – С. 4–10.
- 126. Стан виробництва ярих пшениць** у районах Харківської області / М. А. Бобро, А. О. Рожков // Вісник ХНАУ. Серія «Економіка АПК і природокористування» : зб. наук. пр. / ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2007. – № 5. – С. 47–54.
- 127. Урожайність ярого ріпака** залежно від норм висіву та способу сівби / М. А. Бобро, Г. О. Куцегуб, О. Ф. Караптан // Науч.-техн. бюл. ІОК УААН. – Запоріжжя, 2007. – Вип. 12. – С. 107–110.
- 128. Фундаментальні і прикладні біологічні дослідження** у Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва (до 190-річчя

з часу заснування / М. Д. Євтушенко, Є. М. Білецький, М. А. Бобро [та ін.] // Вісник ХНАУ. Серія «Біологія» : [наук. журн.]. – Харків : ХНАУ, 2006. – Вип. 2. – С. 7–14.

2008

- 129. Методика наукових досліджень в агрономії** : навч. посіб. / Е. Р. Ермантраут, М. А. Бобро, Т. І. Гопцій [та ін.] / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2008. – 64 с.
- 130. Свій вуз – своїми руками** : до 60-річчя В. К. Пузіка / М. Бобро, М. Проскурнін // Слобідський край. – 2008. – № 135. – С. 12.

2009

- 131. Вплив екстремальних умов** зимівлі 2009/2010 рр. на формування врожаю озимої пшениці в зоні північно-східного Лісостепу України / М. А. Бобро, Е. В. Герасименко, С. І. Попов // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2009 – № 7. – С. 50–56.
- 132. Вплив припосівного внесення** добрив та позакореневих підживлень на врожайність ярої м'якої та твердої пшениці в східній частині Лісостепу України / Л. В. Кошляк, М. А. Бобро // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2009 – № 4. – С. 99–102.
- 133. Методика наукових досліджень в агрономії** / М. А. Бобро, Т. І. Гопцій, Є. М. Огурцов [та ін.]. – Харків, 2009.*
- 134. Програмування врожаю** / М. А. Бобро, В. Я. Бухало [та ін.]. – Харків, 2009.*
- 135. Строки сівби озимої пшениці в східній частині Лісостепу України** у зв'язку зі змінами клімату / М. А. Бобро, Т. В. Рижик, Є. В. Лозик // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2009. – № 7. – С. 17–21.
- 136. Технологія вирощування високоякісного** зерна ярої пшениці в Лісостепу України / М. А. Бобро, В. А. Власенко, Т. Т. Сидоров ; за ред. В. Т. Колючого. – Київ, 2009.*

2010

- 137. Вплив екстремальних умов** зимівлі 2009/2010 року на формування врожаю озимої пшениці в зоні Північно-Східного Лісостепу України / М. А. Бобро, Е. В. Герасименко, С. І. Попов // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво» : зб. наук. пр. / ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2010. – № 9. – С. 50–56.

- 138. Наукове забезпечення проведення** весняного комплексу весняно-польових робіт 2010 року в господарствах Харківської області / В. К. Пузік, М. А. Бобро, С. І. Попов [та ін.]. – Харків : Магда LTD, 2010. – 21 с.
- 139. Наукове супроводження організації** збирання ранніх зернових культур в господарствах Харківської області в 2010 році / В. В. Кириченко, В. К. Пузік, М. А. Бобро, С. І. Попов [та ін.]. – Харків : Магда LTD, 2010. – 18 с.
- 140. Наукове супроводження програми** вирощування озимих зернових культур в господарствах Харківської області під урожай 2011 року (осінній комплекс робіт) / В. В. Кириченко, В. К. Пузік, М. А. Бобро, С. І. Попов [та ін.]. – Харків : Магда LTD, 2010. – 16 с.
- 141. Науковий супровід реалізації** Комплексної програми розвитку АПВ Харківської області в 2010 р. (весняний комплекс) / В. В. Кириченко, В. К. Пузік, М. А. Бобро, С. І. Попов [та ін.]. – Харків : Магда LTD, 2010. – 52 с.
- 142. Перелік наукових розробок**, які були випробувані Центрами наукового забезпечення АПВ регіонів у 2009 р. і рекомендовані для впровадження у виробництво. – Київ, 2010.*
- 143. Рослинництво : метод. вказівки** до виконання курсового проекту / М. А. Бобро ; ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Київ : Агросфера, 2010.*
- 144. Свекловодство в Сирії** / М. А. Бобро, Гарибо Ахмад Гарибо // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво» : зб. наук. пр. / ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2010. – № 9. – С. 201–203.
- 145. Супутник агронома : довідник** / Є. М. Білецький, М. А. Бобро, С. І. Попов [та ін.]. – Харків, 2010. – 256 с.
- 146. Технології вирощування сільськогосподарських культур** / М. А. Бобро, А. В. Черенков, В. С. Циков [та ін.] // Наукові основи агропромислового виробництва в зоні Степу України. – Київ : Аграрна наука, 2010. – С. 254–269.
- 147. Технологічні особливості збирання** цукрових буряків / І. М. Войтов, П. П. Бабіч, М. А. Бобро [та ін.] // Рекомендації. – Харків : Магда LTD, 2010. – 12 с.

2011

- 148. Історія Харківського національного аграрного університету імені** В. В. Докучаєва : [наук. вид., присвяч. 195-річчю ХНАУ] // Автор. кол.: О. М. Голікова, А. І. Кравцов, Р. І. Киричок ... М. А. Бобро [та ін.]. – Харків : ХНАУ, 2011. – 554 с.
- 149. Наукове супроводження Комплексної** програми інноваційно-інвестиційного розвитку АПВ Харківської області в 2011–2015 рр. та на період до 2020 р. / В. В. Кириченко, В. К. Пузік, М. А. Бобро, С. І. Попов [та ін.]. – Харків : Магда LTD, 2011. – 27 с.

- 150. Підвищення урожайності насінників буряків цукрових шляхом оптимізації формування продуктивності стеблистою** / М. А. Бобро ; ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2011.*
- 151. Рослинництво : метод. вказівки** для виконання курсової роботи з програмування врожаїв сільськогосподарських культур для студентів спеціальності 7.130102 «Агрономія» / М. А. Бобро, Є. М. Огурцов, В. Я. Бухало, О. В. Чигрин ; ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2011.*
- 152. Строки сівби озимої пшениці в східній частині Лісостепу України у зв'язку зі змінами клімату** / М. А. Бобро, Т. В. Рижик, П. О. Абраменко // Проблеми сталого розвитку агросфери : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 195-річчю від дня заснування ХНАУ ім. В. В. Докучаєва (Харків, 4–6 жовт. 2011 р.). – Харків : ХНАУ, 2011. – С. 71–72.
- 153. Урожайність ярого тритикале та ярої пшениці за дії різних елементів агротехніки у Східному Лісостепу України** / М. А. Бобро, А. О. Рожков, Є. Ю. Прошутя // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, плодовоовочівництво» : зб. наук. пр. / ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2011. – № 10. – С. 32–37.
- 154. Формування врожаю зерна вітчизняних і зарубіжних гібридів сорго і кукурудзи в зоні північного Степу України** / М. А. Бобро ; ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2011.*

2012

- 155. Вплив факторів рослинництва на формотворчі процеси префлоральної зони рослин пшениці твердої ярої** / М. А. Бобро, А. О. Рожков // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, плодовоовочівництва» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2012. – № 1. – С. 96–109.
- 156. Вплив фізіологічно адаптивних препаратів на формування елементів продуктивності гірчиці білої (Sinapis Alba L.)** / М. А. Бобро, О. В. Чигрин [та ін.] // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2012 – № 1. – С. 19–27.
- 157. Кормовиробництво : метод. вказівки** до виконання курсової роботи студентами агрономічного факультету за спеціальністю 6.130102 «Агрономія» / М. А. Бобро ; ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2012. – 26 с.
- 158. Оптимізація строків сівби озимої пшениці для формування високопродуктивних посівів в умовах зміни клімату** / М. А. Бобро ; ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2012.*
- 159. Продуктивність сортів сої різних груп стиглості залежно від норм висіву в східній частині Лісостепу України** / М. А. Бобро, Є. М. Огурцов, В. Г. Міхєєв // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво,

овочівництво» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2012 – № 2. – С. 164–169.

160. Світлої пам'яті Будьонного Юрія Васильовича / М. Бобро, М. Галь // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, овочівництво» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2012 – № 2. – С. 308– 310.

161. Технології вирощування насіння цукрових і кормових буряків у Східному Лісостепу України / розробн.: М. А. Бобро, С. І. Корнієнко, В. М. Балан [та ін.] / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2012. – 62 с.

162. Технологія виробництва продукції рослинництва : програма курсу за вимогами кредитно-модульної системи для студентів факультету менеджменту і економіки / М. А. Бобро ; ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2012. – 31 с.

163. Формування врожаю зерна вітчизняних і зарубіжних гібридів сорго і кукурудзи в зоні Північного Степу України / М. А. Бобро, А. М. Свиридов, К. М. Кохан // Матеріали підсумкової конференції професорсько-викладацького складу, аспірантів і здобувачів ХНАУ ім. В. В. Докучаєва (Харків, 10–13 січ. 2012 р.). – Харків : ХНАУ, 2012. – Ч. 1. – С. 62–63.

2013

164. Густота та польова схожість сої залежно від різної глибини передпосівного обробітку ґрунту в умовах східної частини Лівобережного Лісостепу України / М. А. Бобро, В. Ф. Пашенко, М. П. Гусаренко [та ін.] // Матеріали підсумкової конференції професорсько-викладацького складу, аспірантів і здобувачів ХНАУ ім. В. В. Докучаєва (Харків, 22–25 січ. 2013 р.). – Харків : ХНАУ, 2013. – Ч. 1. – С. 50–52.

165. Урожайність і якість зерна пшениці озимої і ярої залежно від позакореневих підживлень з використанням карбаміду і сірчаноокислого магнію в східній частині Лісостепу України / М. А. Бобро, Г. Ф. Ольховський, Л. В. Кошляк // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво і зберігання» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2013. – № 9. – С. 344–352.

166. Формування продуктивності колоса рослин пшениці твердої ярої за кількістю колосків і зерен залежно від впливу ценотичних факторів / М. А. Бобро, А. О. Рожков // Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія «Агрономія». – Львів : ЛНАУ, 2013. – № 17 (2). – С. 57–64.

2014

167. Діагностика живлення озимої пшениці на різних агрохімічних фонах / В. І. Філон, М. А. Бобро, І. М. Чернушенко [та ін.] // Вісник ХНАУ. Серія

«Ґрунтознавство, агрохімія, землеробство, лісове господарство, екологія ґрунтів» / ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2014. – № 1. – С. 57–63.

- 168. Показники фотосинтетичного потенціалу пшениці твердої ярої залежно від впливу позакореневих підживлень і способів сівби** / М. А. Бобро, А. О. Рожков // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво і зберігання» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2014. – № 2. – С. 5–19.
- 169. Становлення і розвиток Харківської наукової школи рослинників-екологів** / М. А. Бобро // 100 років на Харківській землі : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю харк. періоду агроун-ту ім. В. В. Докучаєва (1914–2014 рр.) (Харків, 25–26 верес. 2014 р.). – Харків : ХНАУ, 2014. – С. 20–22.
- 170. Формування продуктивності тритикале ярого в Лівобережному Лісостепу України : монографія** / М. А. Бобро, А. О. Рожков, В. К. Пузік [та ін.] / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2014. – 340 с.
- 171. Фотосинтетична продуктивність сої залежно від способів обробітку ґрунту і способів сівби в східній частині Лісостепу України** / М. А. Бобро, Є. М. Огурцов, Ю. В. Белінський // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво» / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2014. – № 2. – С. 28–39.

2015

- 172. Науково-організаційні заходи з проведення весняно-польових робіт в господарствах Харківської області у 2015 р. : метод. вказівки** / М. А. Бобро, А. О. Рожков, В. К. Пузік [та ін.]. – Харків : Стильиздат, 2015. – 54 с.
- 173. Особливості збирання ранніх зернових і бобових в господарствах Харківської області** / М. А. Бобро, А. О. Рожков, В. К. Пузік [та ін.]. – Харків : Стильиздат, 2015. – 15 с.
- 174. Рекомендації щодо особливостей проведення сівби озимих культур в Харківській області у 2015 р.** / М. А. Бобро, А. О. Рожков, В. К. Пузік [та ін.]. – Харків : Стильиздат, 2015. – 6 с.
- 175. Управління продуктивністю посівів пшениці твердої ярої в лівобережному та північному Лісостепу України : монографія** / М. А. Бобро, А. О. Рожков, В. К. Пузік [та ін.]. – Харків, 2015. – 434 с.
- 176. Хлібороб-воїн** / М. А. Бобро // Заради життя майбутніх поколінь : матеріали наук. конф., присвяч. 70-річчю Великої Перемоги (Харків, 5–6 трав. 2015 р.). – Харків : ХНАУ, 2015. – С. 55.

2016

- 177. Весняно-польовим роботам** в господарствах Харківської області у 2016 році – інноваційне забезпечення : наук.-практ. рекомендації / М. А. Бобро, О. В. Нездюр, В. В. Грицаєнко [та ін.]. – Харків, 2016. – 54 с.
- 178. Необхідність вирощування ярої** пшениці / М. А. Бобро, А. О. Рожков // Матеріали підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу , аспірантів і здобувачів агр. ф-ту, ф-ту захисту рослин, ф-ту агрохімії та ґрунтознавства, ф-ту лісового госп-ва (Харків, 23–24 берез. 2016 р.). – Харків : ХНАУ, 2016. – Ч. 2. – С. 19–20.
- 179. Урожайність зерна пшениці** м'якої озимої залежно від впливу способів сівби та норм висіву / А. О. Рожков, М. А. Бобро, Т. В. Рижик // Вісник науки Причорномор'я : наук. журн. / Миколаїв. нац. аграр. ун-т. – Миколаїв : МНАУ, 2016. – Вип. 1 (88). – С. 69–80.
- 180. Формування продуктивності колоса** рослин пшениці озимої залежно від строку сівби та норми висіву / А. О. Рожков, М. А. Бобро, Т. В. Рижик // Вісник ПДАА. – Полтава, 2016. – № 1–2. – С. 44–49.
- 181. Яру пшеницю незаслужено** витісняють з полів / М. А. Бобро // Голос України. – 2016. – 5 квітня. – № 61 (6315).*

2017

- 182. Вузівський цех аграрної науки** / А. О. Рожков, М. А. Бобро // Освіта і наука: філософські, історичні та соціальні засади : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 95-річчю кафедр філософії та історичних, соціальних і правових дисциплін (Харків, 28–29 листоп. 2017 р.). – Харків : ХНАУ, 2017. – С. 217–218.
- 183. Глобальні проблеми в агрономії** : навч. посібник / А. О. Рожков, М. А. Бобро, В. В. Волощенко [та ін.]. – Харків : Тім Пабліш Груп, 2017. – 250 с.

2018

- 184. Амарант: селекція, генетика та перспективи вирощування** : монографія / Т. І. Гопцій, М. Ф. Воронков, М. А. Бобро [та ін.]. – Харків : ХНАУ, 2018. – 362 с.

2019

- 185. Гидразид малеиновой кислоты** как средство повышения продуктивности сахарной свеклы : науч. изд. (ист. аспект) / М. А. Бобро. – Харьков : Тім Пабліш Груп, 2019. – 127 с. : ил., фото.

- 186. Детальний метод визначення** структури врожаю пшениці озимої / Г. Ф. Ольховський, М. А. Бобро, О. Ф. Чечуй // Вісник аграрної науки : наук.-теоретич. журн. / НААН України. – Київ : Аграрна наука, 2019. – С. 22–29.
- 187. Оцінка ефективності застосування** добрив під озиму пшеницю за методом ґрунтового аналізу структури врожаю / Г. Ф. Ольховський, М. А. Бобро, О. Ф. Чечуй // Вісник ХНАУ. Серія «Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво і зберігання» : зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : ХНАУ, 2019. – № 2. – С. 6–14.
- 188. Спогади про Василя** Яковича Юр'єва / М. А. Бобро // Підвищення ефективності селекції та рослинництва у сучасних умовах : зб. тез Міжнар. наук. конф., присвяч. пам'яті і наук. спадщині видатного вченого В. Я. Юр'єва (Харків, 3–5 лип. 2019 р.). – Харків : ІР ім. В. Я. Юр'єва, 2019. – С. 21–22.
- 189. Т. Г. Шевченко і сучасність** / М. А. Бобро // Світова велич генія Т. Г. Шевченка : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присв. 205-річчю від дня народж. Великого Кобзаря (Харків, 14 берез. 2019 р.). – Харків : ХНАУ, 2019. – С. 7–10.

АВТОРСЬКІ СВИДОЦТВА

- 190. А. с. № 491339.** Спосіб вирощування семян сахарной свеклы / М. А. Бобро, Г. В. Пилипец ; Государственный комитет Совета Министров СССР по делам изобретений и открытий. – Заявл. 22 июля 1975 г.
- 191. А. с. № 1074430.** Спосіб посадки маточных корнеплодов сахарной свеклы / М. А. Бобро, С. И. Корниенко, А. В. Рогуля. – Заявл. 22 октября 1982 г.
- 192. Спосіб підвищення вмісту і виходу цукру** шляхом до збирального обробітку цукрових буряків гідразидом малеїнової кислоти (ГМК) / М. А. Бобро ; ВДНТУ. – Заявл. 12 січня 1982 р.

ВІДЕОПОСІБНИКИ

- 193. Колекційний розсадник польових культур** на дослідному полі ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. 1999–2005 рр. / М. А. Бобро, Є. М. Огурцов. – Харків, 2005.
- 194. Агротехнологія – педагогічно-програмний засіб** : для студентів аграрних спеціальностей, технікумів, училищ / А. О. Рожков, М. А. Бобро, А. М. Свиридов [та ін.]. – Харків, 2006.
- 195. Технологічні та екологічні заходи** для стабілізації виробництва високоякісного зерна у Східному лісостепу та Степу України / М. А. Бобро, А. О. Рожков, С. І. Попов [та ін.]. – Харків, 2006.

НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА М. А. БОБРО

Професор Михайло Архипович Бобро є послідовником наукової школи рослинників-екологів, які розвивають наукові ідеї її фундаторів і збагачують національну та світову аграрну науку.

Серед вихованців ученого-педагога відомі вчені академіки НААН України М. А. Литвиненко, В. В. Кириченко; державні діячі В. А. Слаута, І. М. Рішняк; Герої України А. Т. Криворучко, І. М. Гулий; заслужені працівники сільського господарства Л. Є. Хвесик, Г. Є. Губський, А. М. Серета, С. В. Гаврик, С. І. Корнієнко, О. М. Лісний, А. С. Васенін. Наукову школу професора М. А. Бобро пройшли М. Г. Собко, Т. С. Слободюк, В. П. Титаренко, А. О. Рожков, Г. А. Куцегуб, Л. В. Кошляк, Г. І. Сухова, А. Г. Асалиєв, А. С. Мяснянкін, Владас Мітас, Р. А. Жулене (Литва). Амін Бабанді, Алайя Юнус (Нігерія), Мішель Батамусі (Бенін), Алекс Бачасі (Того), Етьєн Бітсінду (Конго), Гарібо Ахмед (Сірія). Чуонг Еанг (Камбоджа), Андріануеліна Тахірі (Мадагаскар). Саїд Мухамед (Палестина). Під керівництвом М. А. Бобро підготовлено п'ять докторів і 17 кандидатів сільськогосподарських наук. Нині під керівництвом ученого проходять підготовку п'ять аспірантів.

Школу рослинників-екологів разом із визнаним у світі науковцем-професором М. А. Бобро продовжують розвивати його учні та послідовники: професори Є. М. Огурцов, А. О. Рожков, О. В. Чигрин та інші.

ДИСЕРТАЦІЇ, ПІДГОТОВЛЕНІ ПІД НАУКОВИМ КЕРІВНИЦТВОМ М. А. БОБРО

На здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук

196. Гопцій Т. І. Агроеологічні й агротехнічні основи введення амаранту в культуру в Лівобережному Лісосотепу України : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.01.09 / Т. І. Гопцій ; Ін-т цукр. буряків УААН. – Київ, 2004. – 38 с.

На здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук

197. Корниєнко С. І. Продуктивность сахарной свеклы в зависимости от способов подготовки семян и применения регуляторов роста растений в условиях Левобережной Лесостепи УССР : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук / С. І. Корниєнко. – Харьков, 1984. – 19 с.

198. Слободюк Т. С. Влияние приемов агротехники семенных посевов озимой пшеницы на качество семян в условиях Левобережной Лесостепи УССР : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук / Т. С. Слободюк. – Харьков, 1988. – 24 с.

199. Титаренко В. П. Повышение продуктивности ячменя и гороха путем предпосевной обработки семян препаратом Динук : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук / В. П. Титаренко. – Харьков, 1989. – 23 с.

200. Алайя, Нурудеев Юнус. Продуктивность и качество районированных и перспективных гибридов кукурузы в зависимости от основных приемов

сортовой агротехники : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук : 06.01.09 / Алайя Нурудеев Юнус. – Харьков, 1990. – 21 с. (Нигерия).

- 201. Собко Н. Г.** Влияние способов сева и норм высева ярового ячменя на урожайность и качество зерна в условиях Левобережной Лесостепи Украины : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук / Н. Г. Собко. – Харьков, 1990. – 26 с.
- 202. Бабанди, Амин Мохаммед.** Урожайность и качество зерна кукурузы в зависимости от регуляторов роста и густоты стояния растений в условиях восточной Лесостепи Украины : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук : 06.01.09 / Амин Мохаммед Бабанди. – Харьков, 1991. – 21 с. (Нигерия).
- 203. Батамусси, Херман Мишель.** Рост, развитие и урожайность новых гибридов кукурузы в зависимости от сроков сева и глубины заделки семян в условиях Лесостепи Украины : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук : 06.01.09 / Батамусси Херман Мишель. – Харьков, 1991. – 15 с. (Бенин).
- 204. Гарибо, Гарибо Ахмад.** Продуктивность сахарной свеклы в зависимости от качества всходов, равномерности размещения растений и предуборочной обработки регуляторами роста в условиях Левобережной Лесостепи УССР : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук : 06.01.09 / Гарибо Гарибо Ахмад. – Харьков, 1991. – 23 с. (Сирия).
- 205. Андриануэлина, Тахири Хасина.** Рост, развитие и продуктивность сои в зависимости от способов посева, норм высева и физиологически активных веществ : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук : 06.01.09 / Андриануэлина Тахири Хасина ; Харьк. политехнический ин-т. – Харьков, 1993. – 18 с. (Мадагаскар).
- 206. Бачасси, Агнинуфете.** Урожайность гибридов кукурузы разных групп спелости в зависимости от густоты стояния, сроков посева и регуляторов роста в условиях Лесостепи Украины : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук : 06.01.09 / Бачасси Агнинуфете ; УААН, Ин-т растениеводства им. В. Я. Юрьева. – Харьков, 1995. – 16 с. (Того).
- 207. Битсинду, Этьен.** Урожайность сои в зависимости от сроков посева и равномерности рассредоточения семян в рядке : автореф. дис. ... канд. с.-х. наук : 06.01.09 / Битсинду Этьен ; УААН, Ин-т растениеводства им. В. Я. Юрьева. – Харьков, 1995. – 18 с. (Конго).
- 208. Чуонг, Еанг.** Урожайність сої в залежності від площі живлення, добрив і регуляторів росту в Лисостепу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / Чуонг Еанг ; Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва УААН. – Харків, 2001. – 15 с. (Камбоджа).
- 209. Рожков А. О.** Урожайність ярої твердої пшениці залежно від попередників, способів сівби та норм висіву в умовах східного Лисостепу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / А. О. Рожков ; Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва УААН. – Харків, 2004. – 21 с.
- 210. Саїд Мохаммад Саїд Абу Абах.** Біологічні особливості формування врожаю ярої м'якої і твердої пшениці на сході Лисостепу України : автореф.

дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / Саїд Мохаммад Саїд Абу Абах ; Нац. аграр. ун-т. – Київ, 2004. – 17 с. (Палестина).

- 211. Кошляк Л. В.** Урожайність і якість зерна пшениці ярої залежно від способів внесення добрив у східній частині Лісостепу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / Л. В. Кошляк ; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2012. – 19 с.
- 212. Сухова Г. І.** Продуктивність сочевиці залежно від елементів технології вирощування в умовах східного Лісостепу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / Г. І. Сухова ; Нац. акад. аграр. наук України, Ін-т біоенерг. культур і цукр. буряків. – Харків, 2013. – 19 с.
- 213. Куцегуб Г. О.** Вплив елементів технології вирощування ріпаку ярого на врожайність в умовах східного Лісостепу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / Г. О. Куцегуб ; Сум. нац. аграр. ун-т, Полтав. держ. аграр. акад. – Суми, 2015. – 21 с.

ДИСЕРТАЦІЇ, ЯКІ ОПОНУВАВ ПРОФЕСОР М. А. БОБРО

На здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук

- 214. Приходько П. М.** Агротехнические основы повышения урожайности и качества сахарной свеклы в условиях северной степи Украинской ССР : автореф. дис. ... д-ра с.-х. наук / П. М. Приходько. – Харьков, 1981. – 48 с.
- 215. Глуховский В. С.** Разработка научных основ технологии выращивания сахарной свеклы без затрат ручного труда на формировании густоты насаждения : автореф. дис. ... д-ра с.-х. наук / В. С. Глуховский. – Киев, 1982. – 42 с.
- 216. Жулене Р. А.** Интенсификация возделывания сахарной свеклы в Литовской ССР : автореф. дис. ... д-ра с.-х. наук / Р. А. Жулене. – Каунас, 1986.*
- 217. Щербаков В. Я.** Агроэкологичні основи вирощування зернового сорго на півдні України : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук / В. Я. Щербаков. – Київ, 1986.*
- 218. Погребняк С. П.** Агротехнические основы увеличения производства и сахаристости сахарной свеклы в южных районах свеклосеяния Украинской ССР : автореф. дис. ... д-ра с.-х. наук / С. П. Погребняк. – Киев, 1988. – 47 с.
- 219. Асалиев А. И.** Биологические и экологические основы возделывания сельскохозяйственных культур на засоленных слитых черноземах центрального Предкавказья : автореф. дис. ... д-ра с.-х. наук / А. И. Асалиев. – Ставрополь, 1990. – 40 с.
- 220. Мяснянкин А. С.** Агротехнические основы возделывания сахарной свеклы в условиях северо-западной зоны ЦЧП : автореф. дис. ... д-ра с.-х. наук / А. С. Мяснянкин. – Киев, 1991. – 34 с.
- 221. Секулер И. Л.** Механизированное выращивание сахарной свеклы при повышенной густоте и допустимой неравномерности размещения растений в правобережной Лесостепи УССР : автореф. дис. ... д-ра с.-х. наук / И. Л. Секулер. – Ленинград, 1991. – 39 с.

- 222. Куценко В. С.** Оптимизация агрофитоценозов картофельного поля при машинной технологии выращивания : автореф. дис. ... д-ра с.-х. наук : 06.01.09 / В. С. Куценко. – Киев, 1993. – 47 с.
- 223. Адамень Ф. Ф.** Агроекологічне обґрунтування технології вирощування і використання сої в кормо виробництві Криму : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.01.09 / Ф. Ф. Адамень. – Вінниця, 1995. – 38 с.
- 224. Драніщев М. І.** Оптимальна густота рослин і їх пунктирна (поодинокорівномірне) розміщення як фактори підвищення урожайності сільськогосподарських культур : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.01.09 / М. І. Драніщев ; УААН, Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва. – Харків, 1996. – 37 с.
- 225. Терещенко Ю. Ф.** Наукове обґрунтування формування продуктивності і якостей продовольчого зерна та насіння озимої пшениці в Південній частині Правобережного Лісостепу України : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.01.09 / Ю. Ф. Терещенко ; Нац. аграр. ун-т. – Київ, 1999. – 33 с
- 226. Каленська С. М.** Агроекологічні та біологічні основи інтенсифікації виробництва озимого жита і тритикале в Лісостепу України : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.01.09 / С. М. Каленська ; Ін-т земл-ва УААН. – Київ, 2001. – 41 с.
- 227. Лихочвор В. В.** Агробіологічні основи формування врожаю озимої пшениці в умовах західного Лісостепу України : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.01.09 / В. В. Лихочвор ; Ін-т земл-ва УААН. – Київ, 2004. – 42 с.
- 228. Ізотов А. М.** Розробка агробіологічних основ адаптування технології вирощування озимої пшениці в Криму : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.01.09 / А. М. Ізотов ; Півд. філ. «Крим. агротехнол. ун-т» Нац. аграр. ун-ту. – Сімферополь, 2006. – 43 с.
- 229. Пащенко Ю. М.** Теоретичне і практичне обґрунтування концепції ресурсозбереження в технології вирощування кукурудзи в Степу України : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.01.09 / Ю. М. Пащенко ; УААН, Ін-т зерн. госп-ва. – Дніпропетровськ, 2008. – 42 с.
- 230. Ярчук І. І.** Агробіологічні основи підвищення зимостійкості та урожайності озимої пшениці в умовах північного Степу України : автореф. дис... д-ра с.-г. наук : 06.01.09 / І. І. Ярчук ; Ін-т зерн. госп-ва УААН. – Дніпропетровськ, 2008. – 34 с.
- 231. Вахній С. П.** Агробіологічні основи оптимізації агрофитоценозів сільськогосподарських культур у центральному Лісостепу України : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.01.09 / С. П. Вахній ; НААН України, Ін-т біонерг. культур і цукр. буряків. – Київ, 2011. – 40 с.
- 233. Карпук Л. М.** Біологічні та технологічні основи інтенсифікації виробництва буряків цукрових у правобережному Лісостепу України : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.01.05 / Л. М. Карпук ; Каб. Міністрів України, НУБіП України. – Київ, 2015. – 47 с.
- 234. Маслійов С. В.** Агроекологічне обґрунтування технології вирощування харчової кукурудзи в умовах зони Степу України : автореф. дис. ... д-ра с.-г.

наук / С. В. Маслійов ; НААН України, Ін-т сіл. госп-ва степ. зони. – Дніпропетровськ, 2015. – 40 с.

235. Гирка А. Д. Агробіологічні основи формування продуктивності озимих та ярих зернових культур у північному Степу України : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 06.01.09 / А. Д. Гирка ; НААН України, Ін-т сіл. госп-ва степ. зони. – Дніпропетровськ, 2016. – 40 с.

На здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук

236. Гончаров Н. А. Влияние орошения проектными сточными водами Первомайского химкомбината на урожай кукурузы и сахарной свеклы и некоторые элементы плодородия для обыкновенных черноземов Харьковской области : автореф. дис. ... канд с.-х. наук : 06.01.01 / Н. А. Гончаров ; ХСХИ им. В. В. Докучаева. – Харьков, 1973. – 20 с.

237. Бондарчук А. А. Разработка элементов технологии производства сахарной свеклы гибрида «Уладовский МС-5», созданного на основе цитоплазматической мужской стерильности»: 06.01.14 / А. В. Бондарчук ; Ін-т біонерг. культур і цукр. буряків. – Київ, 1989. – 20 с.

238. Попов С. І. Ріст, розвиток і насіннева продуктивність гороху та сої в залежності від дії регуляторів росту в умовах Східного Лісостепу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / С. І. Попов. – Харків, 1995. – 24 с.

239. Коваленко О. О. Продуктивність гібридів соняшнику залежно від строків сівби та густоти стояння рослин в північній підзоні Степу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / О. О. Коваленко ; Ін-т зернового господарства УААН. – Дніпропетровськ, 2005. – 24 с.

240. Клименко І. І. Елементи екологічної технології оздоровлення насіння зернових культур : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / І. І. Клименко ; Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва УААН. – Харків, 2008. – 21 с.

241. Житова Л. В. Вплив умов вирощування і післязбирального дозрівання на якість насіння і товарного зерна озимої пшениці в Криму : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / Л. В. Житова ; Півд. філіал Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України «Крим. агротехнол. ун-т». - Сімферополь, 2009. – 21 с.

242. Гончар Л. М. Морфофізіологічні особливості та шляхи управління формуванням продуктивності пшениці озимої в Правобережному Лісостепу України: автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / Л. М. Гончар ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Київ, 2010. – 21 с.

243. Бенда Р. В. Оптимізація прийомів вирощування ячменю озимого в умовах північної частини Степу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / Р. В. Бенда ; ДУ «Ін-т сіл. госп-ва степ. Зони». – Дніпропетровськ, 2012. – 22 с.

244. Квак В. М. Оптимізація елементів технології вирощування міскантусу для виробництва біопалива в західній частині Лісостепу України : автореф. дис.

... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / В. М. Квак ; Ін-т біонерг. культур і цукр. буряків. – Харків, 2014. – 20 с.

- 245. Козечко В. І.** Оптимізація прийомів вирощування пшениці озимої після ріпаку ярого в умовах північного Степу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.09 / В. І. Козечко ; НААН України, Ін-т сіл. госп-ва степ. зони. – Дніпропетровськ, 2015. – 18 с.

ЛІТЕРАТУРА ПРО М. А. БОБРО

- 246. Профессор из села Мельниково / В. М. Ясинский // Красное знамя.** – 1983. – 18 июня.
- 247. Ученые и преподаватели // Кто есть кто в высшей школе / Под ред. Ф. И. Перегудова, А. В. Бутрименко.** – Москва : Международный центр научной и технической информации, 1992. – Т. 2. – С. 99.
- 248. Бобро М. А. – 70 лет! // Вісник аграрної науки.** – Київ, 1996.
- 249. Поздравляем юбиляра / Редколлегия // Сахарная свекла.** – 1996. – № 5. – С. 12.
- 250. Гордість університету – продовжувачі традицій // Знання.** – 1998. – № 11–12 (1514). – С. 1.
- 251. Великий науковий потенціал / В. Петренко // Сільський журнал.** – 2001. – № 8. – С. 17–20.
- 252. Світочі з сільської глибинки : до 100-літнього ювілею Мельниківської школи / Розповідь Інни Ольховської з с. Мельникового // Сільські новини (Валки).** – 2001. – С. 4.
- 253. Бобро М.А. // Валківська енциклопедія : у 2 т. / Укладач І. М. Лисенко.** – Київ : Рада, 2002. – Т. 1. – С. 22.
- 254. Бобро Михайло Архипович // Хто є хто в Україні.** – Київ : К.І.С., 2004. – С. 47.
- 255. Велике щастя народитися в селі / Леонід Логвиненко // Слобідський край.** – 2006. – С. 3.
- 256. І щирі вітання від земляків // Сільські новини (Валки).** – 2006. – С. 4.
- 257. Оптиміст із хутора Бобри / Р. Вір // Сільські новини (Валки).** – 2011. – С. 3.
- 258. Бобро Михайло Архипович // Золотий фонд нації. Vivat, Україна! / Упорядник В. В. Болгов.** – Київ : Українська конфедерація журналістів, 2018. – С. 53.
- 259. Освідчення // Сільські новини (Київ).** – 2018. – № 33 (1220). – С. 4.
- 260. Григорьев В. И. Об авторе / В. И. Григорьев, Е. П. Мещеряков // Гидразид малеиновой кислоты как средство повышения продуктивности сахарной свеклы.** – Харьков : Тим Паблиш Груп, 2019. – С. 124–125.
- 261. Бобро Михайло Архипович // Золотий фонд нації: дослідження, творчість, професійність / Упорядник В. В. Болгов.** – Київ : Українська конфедерація журналістів, 2020. – С. 88.

ДИПЛОМИ, НАГОРОДИ ТА ВІДЗНАКИ ПРОФЕСОРА М. А. БОБРО

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!
ВСЕСОЮЗНЫЙ ЛЕНИНСКИЙ КОМУНИСТИЧЕСКИЙ СОЮЗ МОЛОДЕЖИ

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!
ЛЕНІНСЬКА КОМУНІСТИЧНА СПІЛКА МОЛОДІ УКРАЇНИ

КОМСОМОЛЬСКИЙ БИЛЕТ
№33080528 ❖

Фамилия Бобро
Имя и отчество Михаил Архипович
Год рождения Апрель 1936г.
Время вступления в ВЛКСМ Май 1950г.
Наименование организации, выдавшей билет Киевский РК ЛКСМУ
г. Харьков

Прізвище Бобро
Ім'я і по батькові Михайло
Рік народження квітень 1936р.
Час вступу до ВЛКСМ травень 1950р.
Назва організації, що видала квиток Київський РК ЛКСМУ
м. Харків

Секретар Райкома Антохун
24. апреля 1962г.
(время выдачи билета)

Секретар Райкому Антохун
24. квітня 1962 року.
(час видачі квитка)

СОВЕТСКОЕ СЕМИНАР МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ МОСКВА 1966

ДИПЛОМ

Восточный диплом награждается
тов. БОБРО И.А.
— ст. научный сотрудник Харьковского ЦИ-
за доклада на совещании-семинаре молодых
ученых сельского хозяйства на тему:
"Применение гидроаэр механической системы
в освоении севооборота сахарной свеклы в условиях
Львовской области УССР"

Министр сельского хозяйства СССР
Президент Украины
Секретар ЦК ВЛКСМ

СВИДЕТЕЛЬСТВО
№ 350868

Тов. Бобро
Михаил
Архипович

Победа коммунизма зависит от людей и коммунизм строится для людей. Каждый советский человек своим трудом приближает торжество коммунизма. Успехи коммунистического строительства несут изобилие и радостную жизнь всем, еще выше поднимают могущество, честь и славу Советской Родины.

Из Программы КПСС.

УТВЕРЖДЕН
участником ВДНХ СССР
1967 года
Главвыставком

М. П.

Граждани всіх країн, єднайтеся!

Диплом

Головний комітет Виставки
досягнень народного
господарства
Української РСР
нагороджує
цим дипломом
учасника Виставки
19 8 2 року

третього
ступеня

БОБРА

МИХАїЛА АРХИПОВИЧА

за успіхи
в економічності і соціальному
розвитку Української РСР

МСХ СССР

ВСЕСОЮЗНЫЙ ОРДЕНА ЛЕНИНА НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ САХАРНОЙ СВЕКЛЫ (ВНИС)

Почтовый адрес: Киев, 1, ГСП,
ул. Клиническая, 25.

Тел. коммутатора 67-26-13.
Директора 67-56-81. 44-53-66

На Ваш № _____ Т _____ № 683с . 18 . ноября 1985г.

Ректору Харьковского сельхозинститута
профессору Наумову Г.Ф.

Всесоюзный НИИ сахарной свеклы извещает Вас, что доктор с.-х. наук профессор Бобро Михаил Архипович утвержден ВАК СССР членом специализированного совета Д 120.01.01 при ВНИС по специальности 06.01.14 "технические культуры". Заседание совета состоится 17 декабря 1985г.

Председатель
специализированного совета
член-корреспондент ВАСХНИЛ

Зубенко - ЗУБЕНКО В.Ф.

Почесні відзнаки Української академії аграрних наук
2006 р., 2016 р.

ПЕРШІСТЬ СРСР СЕРЕД СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИШІВ

(Харків, 1980-ті рр.)

Напівфінал. Сиціліанський захист

	О. Колпін (білі)	М. Бобро (чорні)
1	e4	c5
2	Kf3	Kc6
3	d4	c:d
4	K:d4	e6
5	Kc3	Cb4
6	K:c6	bc
7	Фg4	Kf6 !
8	Ф:g7	Lg8
9	Фh6	Ke4
10	Фh7	Фf6 !!
11	Ф:g8+	Kpe7
12	Ce3	C:c3+
13	Kpd1	cd4
14	Cd3	C:e3
15	fe	Ф:b2
16	Lc1	Ca6 !!
17	Ф:b8	C:d3
18	Le1	Kf2 +
19	Kpd2	Фb4 +
20	c3	Фb2 +
21	Lc2	Ф:c2 x

Білим мат на 21-му ході

Перемога чорних фігур

«Издержки необоснованного аппетита белых фигур!»

ФОТОЛІТОПИС ПРОФЕСОРА М. А. БОБРО

РОДИННЕ КОЛО

Батьки Віра Трохимівна і Архип
Купріянович Бобро. Валки, 1960-ті рр.

Сестри батька Марія і Софія (медсестри)

Михайло Бобро з мамою і племінником
Павликом. Харків, 60-ті рр.

Хрещений батько
Василь Сергійович Лимар (учитель)
Хрещена мати Марфа Андріївна Буденна

Праворуч на фото батько А.К. Бобро

Діти війни з матерями: Василь, Уляна
і Леонід Дорожки, Михайло Бобро

Старшина роти урядових військ зв'язку
СРСР сержант А.К. Бобро (ліворуч)
з побратимами, 1945 р.

Рота урядових військ зв'язку,
9 травня 1945 р.

Наталочка-львів'яночка на надійних плечах

Друзі юності Іван Петрович Вільхівський (крайній ліворуч) і
Микола Іванович Тугай, х. Вільхівщина, ймовірно 1950-1955 рр.

Друзі юності Іван Вільхівський (ліворуч) і
Микола Тугай (праворуч), 1950-55 рр.

Михайло Бобро з Валентиною Казаковою,
1954 р.

Родинне фото. Праворуч двоюрідний брат
М.С. Верхолаз із сином Ігорем

Михайло Бобро з батьком, 1960-ті рр.

Шахтарочки-медсестри з м. Антрацит
Луганської обл. Праворуч «оберіг» юності
Світлана Прошутіна, 1968 р.

Батьки Віра Трохимівна
і Архип Купріянович Бобро, 1970-ті рр.

На фото (зліва направо): Д.Ю. Умрихін (автор
фотоапарату «ФЕД-Мікрон»), В.Т. Бобро
(мати), М.С. Сядристий. М.А. Бобро, 1969 р.

Валентина Бідило і Михайло Бобро,
1960-ті рр.

З другом дитинства П.Д. Гудзенком

З племінником В. Бобро

Брат Анатолій Жегалов

Михайло Бобро в Києві, 2004 р.

Видатний історичний письменник
П.В. Губський

Кіт Коток, який прожив 24 роки

Кіт Мурчик, який прожив 23 роки

НАВЧАННЯ

Вегетаційні досліді, 1966 р.
(Харків, Пушкінська, 84)

«Липковатівці» в Саду Т.Г. Шевченка.
Сидять: Ліда Сероклин (третя зліва),
Ліда Саєнко (праворуч)

Табірні збори у Чернігівській області,
1959 р.

Табірні збори, 1959 р.
(1-й ряд): П. Агафонов, І. Анзін, Ф. Бондарь;
(2-й ряд): М. Берест, М. Бобро, В. Коляда

Ветерани футболу ХСГІ ім. В.В. Докучаєва,
1968 р.

Випускники агрономічного технікуму
П. Ярошенко, М. Бобро, С. Білоконь, 1954 р.

Чемпіони з шахів ХСГІ: Б. Кочиш,
Л. Велічко, Л. Бондаренко, О. Шуліка,
М. Бобро, О. Слюняєв, В. Пономарьов

Першість з шахів серед с.-г. вишів СРСР

Випускники агрономічного факультету, 1960 р.

ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ. ДОЗВІЛЛЯ

Громадські активісти С.О. Марченко,
Л.О. Марченко, М.А. Бобро, 1970 р.

Зліва направо: С. Алахьяров, М. Бобро,
М. Сядристий, І. Коцюба, 1965 р.

«Голубой огонек» агрофаку

На відпочинку у Моршині, 1958 р.

М. Бобро, О. Прохоров, Я. Тимоха в агітпункті по вул. Артема, 44

З директором радгоспу «Шебелинський» М.Т. Діденко (праворуч)

Із професором К.Г. Тетерятченком (ліворуч)

Друзі-побратими В.Й. Шиян, Галина і Віктор Гревцови у бібліотеці кафедри рослинництва

З друзями-побратимами Федором Олександровичем Бондарем і Дмитром Петровичем Черничко

З друзями-побратимами Ф. Бондарем і Д. Черничком

З Героем України І.М. Гулим (праворуч) і Д.І. Мазоренком

Фотокореспондент, 1969 р.

У ролі лейтенанта в аматорському театрі родини Тугаїв, хутір Вільхівщина

На Карпатському перевалі з побратимом Миколою Носальським

Михайло Бобро з Людмилою Богутою біля пам'ятника Тарасу Шевченку

Професор М.А. Бобро з воїном-фронтовиком професором Б.Ф. Остапенко

Академіки УАН на відпочинку у м. Ялті (Ботанічний сад)

Із колективом Національного заслуженого академічного народного хору України імені Верьовки, 2006 р.

Професор М. А. Бобро з народними депутатами України В. А. Слаутою та М. І. Берестом

Михайло Бобро з Арсеном Аваковим

Три Левиці і один Телець.
Н. Байбакова, М. Бобро, А. Прижевара,
Л. Симоненко

На 100-річчі Мельниківської школи.
Праворуч заступник начальника
космодрому Плісецьк полковник
М.Т. Ольховським, 2001 р.

Друзі М.А. Бобра – ліквідатор
Чорнобильської трагедії полковник
А.Я. Ляшенко з дружиною Людмилою

М.А. Бобро з друзями – С.М. Полежакою і І.Л. Шестаковою, 2006 р.

М.А. Бобро з Героєм Другої світової війни А.Р. Щербак

Переможці Кубка М.А. Бобра, 2015 р.

Змагання з футболу на Кубок М.А. Бобра, 2015 р.

Завжди з Шевченком

На Дні вишиванки зі співаком агроуніверситету Станіславом Приходько

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Лекція для агрономів IV курсу (шість груп)

З активістами агрономічного факультету

Видатні дипломники ФЗН: А.С. Васенін, М.А. Бобро, Н. Ярошенко, Н.А. Головенко, І.О. Коломаченко, В.Ф. Смик, М. Сироватка

На засіданні Державної екзаменаційної комісії з ректором ХДАУ ім. В.В. Докучаєва Г.Ф. Наумовим

На засіданні ДЕКу агрономічного факультету, 1987 р.

Перша група агрономічного факультету (1955–1960 рр.), 1980 р.

Із дипломниками кафедри рослинництва

З деканом В.С. Цибулько, 1970-ті рр.

Лекція на дослідному полі ХНАУ

Гордість агрономічної науки ХНАУ, 1985 р.

На філософському семінарі в ХНАУ з
О.Г. Андросовою

М.А. Бобро, С.І. Корнієнко, О.В. Рогуля,
П.В. Воробей з дипломниками, 1981 р.

Дипломники на Петровського, 41 (м. Харків)

Зустріч аспірантів-рослинників ХСГІ
ім. В.В. Докучаєва, лютий 1965 р

Зі Станіславом Марченком
на Дослідному полі ХСГІ

*Біля старого корпусу Кубанського Аграрного університету
Всесоюзна нарада рослинників і землеробів, червень 1980 р.*

**Всесоюзна нарада рослинників і землеробів.
Кубанський аграрний університет, 1980 р.**

**Зустріч випускників агрономічного
факультету, 1980-ті рр.**

**Всесоюзна нарада завідувачів кафедр рослинництва і землеробства у м. Ташкент, 1984 р.
Доповідь М.А. Бобра на тему «Навчально-методичний комплекс дисципліни»**

**Рослинники-екологи з В.І. Григор'євим
(сидить)**

**Спецрада із захисту дисертацій.
Київ, 1997 р**

Активісти університету з В.К. Пузіком

Із нардепом В.А. Слаутою, 2014 р.

Із колегами Спецради на Батієвій горі у Києві, 2015 р.

Декани університету вітають ювіляра з 70-річчям від дня народження

ДЕК у Кримському агроуніверситеті, 2006 р.
Сидять: А.І. Ізотов, А.С. Крайнюк,
М.А. Бобро, В.А. Гордієнко

Агрономічний факультет Миколаївського
ДАУ. Стоїть (ліворуч) В. Гамаюнова;
сидять: М. Бобро, Н. Шевченко

Єдність поколінь, 185 річчя ХНАУ

Заслужені агрономи України - вихованці ювіляра:
Сергій Гавриш, Олександр Лесной і Анатолій Васенин.

Із першим аспірантом С.І. Корнієнко та видатним ботаніком В.П. Лисенко, 1978 р.

Відповідальні рішення: з доцентами С.І. Корнієнко (по центрі) і О.В. Рогуля

М.А. Бобро з доцентами С.І. Корнієнко (у центрі) і О.В. Рогулю

М.А. Бобро з аспірантом із Китаю

З аспірантами і студентами країн Африки

Українська синегалочка

Аспіранти республіки ТОГО на дослідному полі ХНАУ

М.А. Бобро – перший президент МАН Харківщини, 1989 р.

М.А. Бобро з радником Президента Польщі і секретарем консульства

Відзначення 60-річчя М.А. Бобра

Виступ на 185-річчі ХНАУ ім. В.В.Докучаєва

Побратими С.П. Вахній і Е.Р. Ермантраут

З другом і товаришем Юрієм Будьонним

Студенти 1 курсу бухобліку в галереї видатних учених, створеної професором Г.В. Пилипцем

Із першим випуском магістрів

40-річчя випуску агрофаку, 2000 р.

Булава від одеситів, 2006 р.

М.А. Бобро з відомими економістами
О.В. Ульянченком і М.О. Бесєдіним

Виступ на урочистостях з нагоди надання
університету статусу національного

З лікарем-офтальмологом світового рівня
В.Я. Пархоменком

Побратим М.С. Шевчук

Із заслуженим працівником сільського
господарства А.Є. Хвесиком, 2019 р.

З полковником В.О. Філатовим, кавалером
ордена Леніна, замполітом Харківського
університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба

З академіком К.М. Ситником
на кафедрі ботаніки

М.А. Бобро з академіками А.О. Бабічем і
В.В. Кириченком

Академік В.В. Кириченко, професор
М.А. Бобро, академік В.С. Циков,
професор С.І. Попов

Зліва направо: Президент НААН України
академік М.В. Зубець, нардеп В.А. Слауга,
академік В.В. Кириченко, М.А. Бобро

Видатний ґрунтознавець, поет А.А. Георгі

М.А. Бобро з В.П. Петренковою і І.П. Пазієм

Перший ряд: М.А. Бобро, А.Є. Хвесик,
А.О. Рожков на семінарі, 2019 р.

Виступ на семінарі «День наукової школи
рослинників-екологів», 2018 р.

Ніна Байбакова і Леонід Логвиненко

М. Бобро з вокальним колективом «Мрія»

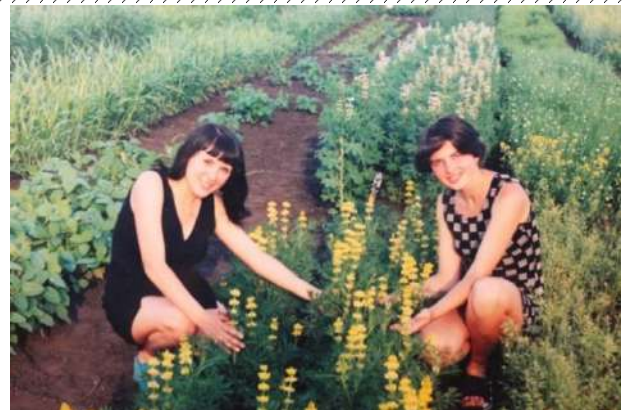
Сузір'я академіків України

З журналістом М.Х. Галь (праворуч)

Лариса Кошляк і Юлія Петченко

Студенти з Луганщини Ірина та Ольга

Голова ДЕК М.А. Бобро з членами комісії
Кримський агроуніверситет, 2012 р.

Полковник О.Я. Ляшенко, один із головних
ліквідаторів Чорнобильської катастрофи

З найкращим старшим лаборантом кафедри
рослинництва Іриною Крохмаль

Лідер магістратури агрофакуВ. Могилевська

Магістр буряківництва В. Пасічник

Вельмишановний Михайле Архиповичу!

Колектив Національного університету біоресурсів і природокористування України сердечно вітає Вас зі знаменною датою – **80-річчям** від дня народження!

Ми знаємо Вас як талановитого вченого, педагога і організатора вітчизняної науки і освіти, відомого не лише в Україні, а й за її межами. Володіючи глибокими різнобічними знаннями, величезною енергією, високим професіоналізмом, Ви всі свої сили і багатогранний талант віддаєте служінню на благо України.

НУБіП України дуже вдячний Вам за підтримку нашого вузу щодо підготовки наукових кадрів.

Зичимо Вам міцного здоров'я, бадьорості духу, натхненної праці, подальших успіхів у всіх добрих починаннях, злагоди та миру.

Нехай Вам завжди таланить в усіх починаннях і зернами добра і миру засівається Ваша життєва нива.

З роси і води!

Ректор НУБіП України

Київ 2016 р.

[Handwritten signature]
С. Ніколаєнко

ШАНОВНИЙ МИХАЙЛО АРХИПОВИЧ!!!

Колектив кафедри рослинництва ХНАУ ім. В.В. Докучаєва щонайсередніше вітає Вас зі славним ювілеєм – 75-річчям від дня народження і 55-річчям науково-педагогічної діяльності.

Відомий вчений, талановитий педагог все своє свідоме життя Ви присвятили благородній справі – підготовки спеціалістів вищої кваліфікації для сільськогосподарського виробництва. На цій ниві Ви здобули повагу і вдячність не лише студентів і аспірантів, але і своїх колег.

Ви залишаєтесь послідовним учнем видатних вчених нашої країни: академіків В.Я. Юр'єва, О.Н. Соколовського, М.М. Кулешова, професорів Г.В. Пилипця, Г.В. Коренева, В.С. Цибулько, Г.Ф. Наумова, О.М. Можейко та інших.

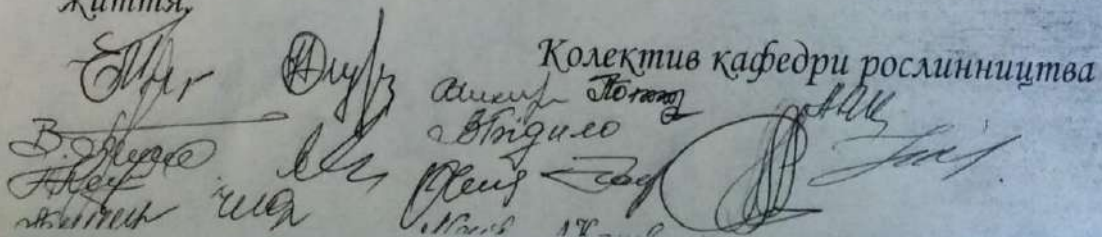
Особливо вагомі Ваші заслуги на посаді завідувача кафедри рослинництва, яку Ви очолюєте протягом понад тридцяти років. За цей час фаховий рівень викладачів кафедри не тільки зберігся, але і зріс. За Вашої допомоги і безпосередньому керівництві підготовлено і захищено чотири докторських і 17 кандидатських дисертацій.

Навчальний посібник "Рослинництво" який написано під Вашим керівництвом і за Вашої редакції, став настільною книгою студентів, магістрів і аспірантів вищих аграрних закладів України.

Ваш життєвий шлях – яскравий приклад для студентів, молодих викладачів. Вас завжди відрізняли чуйність і інтелігентність, душевна щедрість і простота в стосунках зі студентами і колегами по праці.

Дорогий Михайло Архипович, сердечно вітаючи Вас зі славним ювілеєм, бажаємо Вам міцного здоров'я, наснаги і творчого довголіття, всього що складає щастя і радість життя.

Колектив кафедри рослинництва

Вельмишановний Михайле Архиповичу!
Сердечно вітаю Вас із Славним 75 річчям

Заслуги Ваші величезні, але найвеличніші із них визнаються найпочеснішим званням — наш учитель.

Все що Ви передали своїм багаточисленним учням є безцінним досягненням, яке прямовується і розвивається з роками і навіки.

Прийміть наш поважний учитель, у свій Славний Ювілей найширші побажання, творчого довголіття, життєвої наснаги і нових успіхів в науково-викладацькій діяльності та особисто людського щастя!

Ваш учень
академік

М.А. Литвиненко

Шановний Михайле Архиповичу!

Тепло і сердечно вітаю Вас з ювілеєм!

Зичу Вам міцного здоров'я, енергій та невсичерпних життєвих сил для впевнення всіх Ваших планів і задумів, особистого щастя, здійснення найзаповітніших мрій, постійної підтримки колеги та друзів.

Нехай багатозначність Вашої натури, життєвої і професійної досвід, сучасний світогляд, активна життєва позиція, прагнення служити народові України і надаватимуть гарантією нових успіхів у праці. Нехай майбутнє готує Вам багато-багато літ, наповнених добрими подіями, радістю і щастям.

З повагою,

Герой України, генеральний директор
НАОН «Промінь» Краснопільського району:

І.М. Гузій

У столиці виданих стверджують, що найбільше талановитих письменників, державних діячів та хліборобів — вихідців із Полтавщини. Утім здебільшого це не так. Найбільше талановитих письменників, державних діячів та хліборобів — вихідців із Полтавщини. Утім здебільшого це не так. Найбільше талановитих письменників, державних діячів та хліборобів — вихідців із Полтавщини. Утім здебільшого це не так.

ВЕЛИКЕ ЩАСТЯ НАРОДИТИСЯ В СЕЛІ

СКАЖІМО, ще й сьогодні славиться унікальними голосами й співзвуччям знаменитий мельшпівський хор — Не лише хор, — талановитий Михайло Архипович. — Як свідчать «Вальсівська енциклопедія», ансамбль дитячої пісні, яким керував мій тріпотілий батько, Василь Сергійович Лімар, приїхав до асу Харківщини. Якби не війна...

У Мельшпівській школі певно Семен Михайлович Вальсівський — Герой Радянського Союзу, товариш Михайла Архиповича — Олександр Янович Ляшко, який перли десяти днів рятував нас у Чорнобилі; Микола Тимофійович Вальсівський — заступник начальника космодрому «Плесецьк»; З його допомогою видана «Вальсівська енциклопедія»; Микола Іванович Козак — командувач військово-морським Радянським Союзом. Мій батько — хліборобський ролу.

— Я вигляду великим щастям народитися в селі, — говорить Михайло Архипович.

Він неж хліборобський ролу. Батько рав тріпотів під фундаментом МТС, щом він вийшов на трактористи, був бригадиром знаменитого Вальсівської МТС. У ці часи люди його професії півзвали на млинці та космосащати. Мама рядова колгоспниця. Фотик, красоч-

то родоводу не знайден. Якщо ж судити за дразнище — Бобро, то корені його закорені, козацькі... Вони, ді корені, і його привели в люди, хоча, як казку, не легко було майбутньому академіку, бо не з першого разу вступив до Ленінградського технікуму. А можливо, саме цей факт біографії додав упертості домагається свого.

Його наукові розробки вивчалися в Радянському Союзі на здобуття Державної премії. Він автор 120 наукових праць та знаходів. Наукові праці з питань теорії й застосування фізіологічно активних речовин мають широке визнання в державі й широко використовуються. Михайло Архипович працює в складі спеціалістів з захисту дисертацій в Інституті цукрових буряків та Інституті рослинництва УАН, входить до науково-координаційної ради обласраджадміністрації Харківської області.

Сотні вихованців високого драності не лише в усіх сучасних колективних Союзів, а й у Африці, Латинській Америці, Азії...

Завтра, Великогодня дня, Михайло Архиповичу Бобро відзначається славесат. Хай йому здореняться козак-яки!

Леонід ЛОТВИНЕНКО.
Фото автора.

ОПТИМІСТ ІЗ ХУТОРА БОБРИ

Сьогодні, коли всім у 75 років чи хто повірить, у цьому чоловікові стільки енергії, стільки життєвого оптимізму, що про повний літ годі й говорити. Також його завжди в Харківському національному університеті імені В.В. Докучаєва, де він десятиліття очолює кафедру рослинництва, а в широкому науковому і почесному саїту, де працює його учень, а це — в районі селі Мельшпівському, з яким не пов'язані ніякі людські і ділові зв'язки, у багатьох сучасних Вальсівців, де знаєш ж такі життя і працює його учні та просто колеги друзі, побратими по «Вальсівському мильшпіву».

А народився Михайло Бобро в дельному 1938-му на хуторі Бобри. Це вже згодом уявілося тільки до складу села Мельшпівського. Той ж не було справне рованне підрозділу, якого, Того, Мадрагастеру, Сирі, Боніну, Камборди, Палестини...

Один із фундаторів Харківської школи рослинництва-агрономів, М. Бобро має свій рід розробок у галузі організації землеробства. Це ж до науково-виробничих проєктів, то єдиний в Україні його робота стосується технічної виробництва цукрових буряків. Що в 1987 році колективна розробка Інституту цукрового виробництва імені М.В. Докучаєва була висунута на здобуття Державної премії в галузі науки і техніки України.

Його рекомендації включено до державного Технічного регламенту виробництва і переробки цукрових буряків; в науковій роботі з питань теорії й застосування органічних речовин в буряківництві здобув світові визнання. Складає тімчасово існує Вальсівська, яка могла б стати

світовим центром агроландшафту цього наукового надбання свого земляка, поставивши до буряківництва так, ніби має не найкращі у світі «ороземні», а щось не зрозуміло українським наукам...

А все ж Михайло Архипович не втрачав надії, що якщо не найкраще, то все ж наступні покоління українських аграрників зможе належно оцінити і оцінити задля аграрних потребів держави. І, використовуючи всілякі технології виробництва, виступити центром продукції, повністю та розкрити місце в продовольстві безпечної світу, яке Україні в Європі в Європі.

А для цього творчу волю, старався закласти до наукового року якого району, позначивши її щільним літ. М.А. Бобро був першим президентом Малої академії наук, а він продовжує працювати з юними науковцями у складі регіональної премії Малої академії наук. І не перестає закликає наслідства вальсівської мислі обирати сільськогосподарську науку і аграрні життєві парадигми.

На жаль, немає сьогодні на карті Вальсівського району мильшпівського хутора із назвою Бобри. Та Європа ріднего краю лишить наслідства його: в історії з сучасної доби нагадає задоволення його і престога оцінка Архипа Куріліновича Бобра, що ставив був виторги міжнародного заморобляв на Вальсівщині, і якому саме цього року могло б відзначитися сто літ.

Примітати з поважанням Микола Архиповича, членики з славесати іменем Михайла Архиповича Бобра, який зустрічав усім проблемами трудової оптимізму працює в славесати дію і цього українського села, і своєї малої батьківщини.

В.В.В.
На знімку: Михайло Архипович (угорі) та Архип Курілінович БОБРО.

Наш друг, наш кум, наш Миша
Сегодня юбиляр!
Какое это счастье,
Что Бог его нам дал.

Особое создание
Во всем неповторим.
Одно очарование
Всегда он наш кумир.

Селянские в нем корни,
Он жизнь с землей связал.
В науке стал известным,
Его весь мир признал.

Достоин эстафету
Агрария несет,
Он свекловод-ученый.
Великий педагог.

Он доктор и профессор.
Завкафедрой, член-корр,
Неутомим и честен,
Широк диапазон.

Велик как человек он,
Доступен и простой,
Он развит всесторонне,
Спортсмен он боевой.

Он шахматист известный,
Волейболист, шашкист,
Во всем он заводила,
Отличный футболист.

Фотограф превосходный,
Фиксирует он жизнь,
Тепло он дарит людям,
Как Прометей горит.

Он друг надежный, верный,
Не предаст никогда,
Себя лишь забывает,
Забыл, что жизнь одна.

Любим ты нами, друже,
С тобой мы все сейчас
И в этот день прекрасный
Прими восторг от нас.

Тебя мы поздравляем,
Желаем лишь добра
И пьем заздравный кубок
Мы за тебя до дна!!!

23.04.2016 г.

Всегда твои Гревцовы

Видатному вченому, прекрасному педагогу й чудовій людині!

Моє вітання з 75-річчям:

Вельмішаноўнаму Міхайлу Архіпавічу БАБРО

Не шукайце Вы лішнюю складнасць
У вар'яцкі наш атамны век:
Бо узрост – гэта колькі нязграбнасць,
Малады ж душы чалавек!

Хай Вы нават прыгнуліся трошкі
І маршчынкі збягліся ля век:
Ну яй-богу ж, узрост – то формальнасць,
Малады у душы чалавек!

Хай на твары зазьяе ухмылка,
Калі нават сівіны – як снег:
Бо узрост – гэта колькі памылка,
Малады ж у душы чалавек!

Хіба ж сонца аслабіць свячэнне?
Хіба ж зоры прыцішаць свій бег?
Хай упрост Ваш не мае значэння:
Малады у душы чалавек!

Хай ня ціснуць клопаты на грудзі,
Не старэе хай сэрцц вавек:
Бо узрост – гэта колькі бязглуздзя,
Малады у душы чалавек!

Хай ўсе знаем, няма ў тым сумнення,
Для усіх наш Бабро – дарагі чалавек!
Хай гады Вашы згубяць значэнне:
Будзь з душой маладою... заўжды і навек!

23 красавіка 2011,
акадэмік Адольф Стэльмах

Публікується вперше

*М. А. Бобро (Стенняк)
Автор рисунка – Заслужений майстер
народної творчості України Микола
Сядристий, 1979 р.*

Медсестре Светлане

МОЙ ВОДОПАД

Водопада гром разящий
Терзал и рвал меня на части...
В тюрьме-каморке душа теснилась,
Тебя узнала – преобразилась.

Чувству истинной близости
Распахнула ты дверь
Заслонила красоты
Красотою своей...

Думал осень наступила
Неизбежен листопад, –
Ты меня раскрепостила
Подарила водопад...

Огни очей и тепло лета, –
Мой водопад,
Мой звездопад, –
Родник добра,
Источник света.

Пусть озаряется планета.
Пусть разгораются огни!
Горят и ярко светят
Искроментные очи твои!

*Крым. Солнечногорское, 1972
Харьков, Петровского, 41*

Зимовий етюд
«Михайло Бобро з Ольгою
Литвиноюю», 1980-ті рр.

Художниця О. Литвинова

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Абраменко П. О.	117, 152
Адамень Ф. Ф.	88, 223
Алайя Н. Ю.	61, 200
Алімов Д. М.	93, 99
Андреануэлина, Тахири Хасина	67, 205
Асалиев А. И.	219
Бабанди, Амин Мохаммед	76, 77, 202
Бабіч П. П.	147
Балан В. М.	161
Батамусси, Херман Мишель	203
Бачасси, Агнинуфете	83, 206
Безуглий М. Д.	108
Белінський Ю. В.	171
Бенда Р. В.	243
Білецький Є. М.	128, 145
Білоножко М. А. (Белоножко М. А.)	79, 93, 99
Білоцерківський Є. М.	124
Бітсінду, Е. (Битсінду, Этьен)	81, 82, 87, 207
Божко М. Ф.	104
Болгов В. В.	258, 261
Бондарчук А. А.	237
Борисюк В. А.	44, 46, 58
Бубникович А. И.	54
Будьонний, Ю. (Буденный Ю. В.)	60, 86
Бутрименко А. В.	247
Бухало В. Я.	114, 121, 134, 151
Вахній С. П.	231
Вір, Р.	257
Власенко В. А.	120, 136
Войтов І. М.	115, 122, 147
Волощенко В. В.	183
Воронков М. Ф.	184
Гадяцкий А. М.	60
Галь, М.	160
Гарибо, Гарибо Ахмад	56, 144, 204
Гатаулина Г. Г.	79
Герасименко Е. В.	131, 137
Гирка А. Д.	235
Глуховский В. С.	215

Глушко В. Н.	42
Голікова О. М.	148
Головченко Б. І.	92, 94, 97
Гончар Л. М.	242
Гончаров А. А.	236
Гопцій Т. І.	129, 133, 184, 196
Григорьев В. И.	260
Грицаєнко В. В.	177
Глуздеєв, В.	86
Гусаренко М. П.	164
Даниленко Т. П.	47
Диндорого В. Г.	101, 109
Доля В. С.	43, 44, 46, 49, 55
Драніщев М. І.	224
Еанг, Чуонг	92, 94, 102, 208
Ермантраут Е. Р.	129
Євтушенко М. Д.	128
Жатов А. И.	71
Жинкина О. В.	48
Житова І. В.	241
Жулєне Р. А.	216
Зубенко В. Ф.	58
Ізотов А. М.	228
Калєнська С. М.	226
Калинин Ф. Л.	46, 55
Караптан О. С.	106
Караптан О. Ф.	127
Карпук Л. М.	233
Квак В. М.	244
Кириченко В. В.	123, 139-141, 149
Киричок Р. І.	148
Клименко І. І.	240
Князєв В. А.	43
Ковалєнко О. О.	239
Ковтун О. И.	63
Кодацький Д. В.	97, 115, 122
Козєчко В. І.	245
Колючий В. Т.	136
Корєнев Г. В.	52
Корниєнко Е. Е.	70
Корниєнко И. И.	48
Корнієнко С. І. (Корниєнко С. И.)	38, 39, 45, 56, 59, 65, 70, 72, 104, 161, 191, 197

Костромитин В. М.	61
Кохан К. М.	163
Кошляк Л. В.	132, 165, 211
Кравцов А. І.	148
Куцегуб Г. О.	106, 112, 113, 115, 116, 127, 213
Куценко В. С.	222
Лаврик О. М.	108
Лисенко І. М.	253
Лихочвор В. В.	227
Логвиненко, Леонід	255
Лозик Є. В.	135
Лясковский Г. М.	91
Маслійов С. В.	234
Матяж, Б.	90
Мещеряков Е. П.	40, 69, 78, 260
Міненков А. І.	96, 97
Митрополенко А. И.	91
Митюрин, Л.	37
Міхєєв В. Г.	159
Мишнев А. К.	71
Мяснянкін А. С.	220
Наумов Г. Ф.	36
Нездюр О. В.	177
Огурцов Є. М. (Огурцов Е. Н.)	67, 81, 82, 87, 102, 133, 151, 159, 171, 193
Ольховська, Інна	252
Ольховський Г. Ф.	105, 165, 186, 187
Пазий, И.	36
Пащенко В. Ф.	164
Пащенко Ю. М.	229
Перегудов Ф. И.	247
Петренко В.	251
Петренко В. П.	49
Пилипец Г. В.	2, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 18, 23, 25, 30, 190
Погребняк С. П.	218
Полушкин А. В.	54
Попов С. І.	110, 131, 137–139, 140, 141, 145, 149, 195, 238
Приходько П. М.	214
Проскурнін Н. В.	125, 130
Прошутя Є. Ю.	153
Пузік В. К.	138-141, 149, 170, 172-175
Рижик Т. В.	135, 152, 179, 180
Рогуля А. В.	65, 191

Рожков А. О.	96, 100, 111, 112, 117-119, 121, 124, 126, 153, 155, 166, 168, 170, 172-175, 178-180, 182, 183, 194, 195, 209
Савченко В. Д.	92, 94
Саид, Абу Абах Саид Мухаммад	101, 109, 210
Самойлова Т. М.	45
Свиридов А. М.	136, 163, 194
Секулер И. Л.	221
Сидоров Т. Т.	120
Сирий М. М.	105
Ситник В. П.	123
Слободюк Т. С.	198
Собко Н. Г.	64, 201
Сухова Г. І.	114, 212
Терещенко Ю. Ф.	225
Титаренко В. П.	47, 199
Турчинов О. Є.	110
Фалько Н. С.	69
Філон В. І.	167
Фурсов Д. И.	78
Циков В. С.	146
Цыбулько, В.	37
Черенков А. В.	146
Чернушенко І. М.	167
Чечуй О. Ф.	186, 187
Чигрин О. В.	64, 74, 151, 156
Чмыхало А. К.	7, 12
Шиян В. Й.	21
Щербаков В. Я.	217
Якименко, А.	37
Ярчук І. І.	230
Ясинський В. М.	246

ЗМІСТ

Передмова	4
Основні етапи життя, науково-педагогічної та громадської діяльності професора М. А. Бобро	5
Професор Михайло Архипович Бобро	6-8
Життєвий шлях і науково-педагогічна діяльність професора М. А. Бобро	9-32
<i>Дитинство</i>	9
<i>Шкільні роки</i>	10-11
<i>Становлення агронома</i>	11-14
<i>Липкуватівський технікум</i>	15-18
<i>Харківський сільськогосподарський інститут</i>	19-21
<i>Перша виробнича практика</i>	22
<i>Друга виробнича практика</i>	22-23
<i>Наставники, учителі</i>	24-26
<i>37 років на посаді завідувача кафедри</i>	27-32
Карта особистих зв'язків	33
Хронологічний показник праць професора М. А. Бобро	34-53
<i>Авторські свідоцтва</i>	53
<i>Відеопосібники</i>	53
Наукова школа професора М. А. Бобро	54-59
<i>Дисертації, підготовлені під науковим керівництвом професора М. А. Бобро</i>	54-56
<i>Дисертації, які опонував професор М.А. Бобро</i>	56-59
Література про М. А. Бобро	59
Дипломи, нагороди та відзнаки професора М. А. Бобро	60-66
Фотолітопис професора М. А. Бобро	67-85
<i>Родинне коло</i>	67-70
<i>Навчання</i>	71-72
<i>Громадська діяльність. Дозвілля</i>	72-76
<i>Науково-педагогічна діяльність</i>	77-86
Учні, колеги та друзі про М. А. Бобро	87-92
Вірш «Мой водопад»	93
Іменний показник	94-97

Науково-довідкове видання

ПРОФЕСОР МИХАЙЛО АРХИПОВИЧ БОБРО :

БІОБІБЛОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК
праць за 1962–2019 рр.

Упорядник:
Жидких Ірина Петрівна

Комп'ютерна верстка та дизайн – І. П. Жидких